

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Сокоу: ВЕрген 4-1016, 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ ПЕРЕОРГАНІЗОВУЄ АДМІНІСТРАТИВНІ ДЕПАРТАМЕНТИ

ВАШИНГТОН. — На основі новохваленого реорганізаційного закону президент Рузвелт взявся до злиття й пересунення адміністративних галузей з ділянок суспільної опіки й помочі безробітним. З 12 поодиноких галузей президент задумує зробити тільки три. „Доблю Пі-Ей“, „Пі Доблю Ей“, адміністрація мешкальних домі, та будови нових публичних шляхів, знайдуться під одним зарядом. Правдоподібно, що „Доблю Пі-Ей“ дістане нову назву. Всі позичкові галузі будуть злиті в один департамент, а всі асекураційні, пенсійні, публичного здоров'я і публичного виховання галузі, будуть теж злиті в один департамент.

АМЕРИКА ДОБИВАЄТЬСЯ ВИМІНИ ВОЄННИХ ПРОДУКТІВ

ВАШИНГТОН. — Секретар Кордел Гол заявив, що американський амбасадор у Лондоні, Кенеді, переговорив вже з англійським урядом, щоб негайно дійти до порозуміння в цілі виміни американської бавовни і пшениці за такі продукти, яких потрібно Америці на випадок війни. Такими продуктами є гума, цина й інші. Подібні виміни Америка хоче довершити й з Бельгією та Голландією. Вона має у себе надвишку 11 мільонів балів бавовни, а також величезну кількість пшениці. Виміняти продукти, так по стороні Америки, як по стороні Англії, Голландії та Бельгії, не смілиб бути ужиті в торгівлі, лише малиб бути зложені в магазинах на випадок воєнного конфлікту. Заява Гола, що уряд взявся за те діло безпосередньо, викликала серед політичних кіл глибоке враження.

ТОТАЛІТАРНИЙ РЕЖИМ У ПОЛУДНЕВІЙ АМЕРИЦІ

ЛЯ ПАЗ (Болівія). — Президент Болівії полк. Буш, проголосив Болівію фашистсько-тоталітарною державою. Він розв'язав парламент й порішив, що відтепер уряд обхопить всі ділянки суспільного життя й правитиме при помочі диктатури. Заразом він говорив, що тоталітарний болівійський режим не взорється на нічий європейський, а є суто місцевим, випливаючим з краєвих кончностей. Край зареагував на це зовсім спокійно. Проголошення тоталітаризму в Болівії ускладнює положення Злучених Держав Америки, які від тепер матимуть у своїм гурті тоталітарну державу, проти якої не лиш, що не будуть могли виступати, але на основі доктрини Монро муситимуть її обороняти.

ПОСПІШНИЙ ПОЇЗД З НЬЮ-ЙОРКУ ДО ФЛОШІНГ.
НЬЮ-ЙОРК. — Заряд підземних і надземних залізниць „Ай Ар Ті“ впровадив поспішні поїзди з Таймс Скверу до Флошінг, без потреби пересідання. Це впровадження стоїть у зв'язку з відкриттям Світової Вистави, але воно залишилось вже насталою.

ГОРЯЧКОВА ПРАЦЯ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

НЬЮ-ЙОРК. — На передодні відкриття Світової Вистави тисячі робітників працюють кількома шифтами, щоб викінчити роботу. Найбільше заняті під пору майяри, електротехніки, а понадусе городники, які покривають все травною, та засаджують дерева і цвіті.

„ВАШИНГТОН“ ПРИХАВ ДО НЬЮ-ЙОРКУ

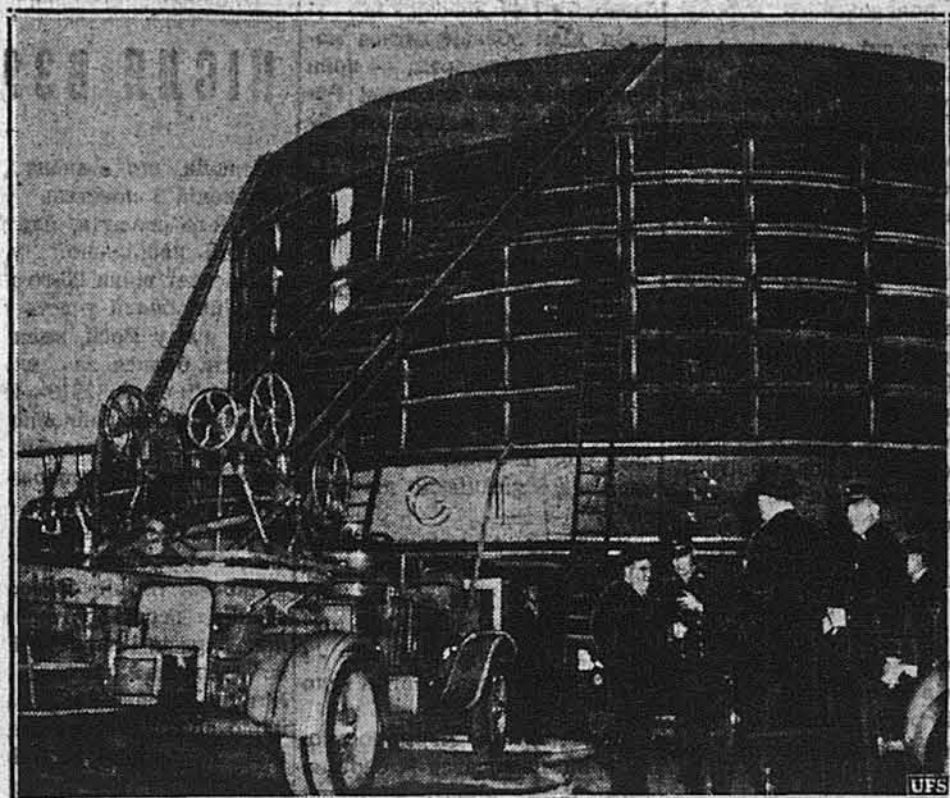
НЬЮ-ЙОРК. — Деніс Вортман, який персоналізував Джорджа Вашингтона, разом зі своєю валкою переїхав чвиркою коней з Мавнт Вернон до Нью-Йорку, перебувши той сам шлях, який перебув Джордж Вашингтон 150 літ тому, коли приїхав до Нью-Йорку на першу інавгурацію президента Злучених Держав. Нового „Вашингтона“ привітав тепер в Нью-Йорку посадинок Ля Гвардія до всіма почестями. Новий „Вашингтон“ заявив, що дорога була досить утяжлива і то не звертаючи уваги, що нинішні дороги в порівнянні до тодішніх є оціле небо кращі.

ЗАКОН, ЩО ДОТИЧИТЬ СПАДЩИНИ

ОЛБАНІ. — Губернатор підписав і затвердив закон, на основі якого американський суд матиме право здержати виплату спадків тим спадкоємцям, які є у чужім краю, а яким загрожує це, що їх уряд може ім ті гроші сконфіскувати. Ті гроші, колиб ім загрозувала конфіскація даним урядом, лежалиб в Америці так довго, доки спадкоємці не моглиб із них особисто скористати.

ХОЧУТЬ КОЛЬОНІЗАЦІЮ ДЛЯ НЕГРІВ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Більбо в сенаті накликав уряд, щоб той закупив в Африці, недалеко старої нігерської держави Ліберії пів мільона квадратних миль землі для кольонізації американських негрів. Більбо заявив, що на те питання треба дивитись мудро і треба собі сказати, що його можна розв'язати, або кольонізацією, або змішанням чорної раси з білою.

ВИСТАВА ВЖЕ МАЛА СВІЙ ПОЖАР

У так званому скляному центрі на світовій виставі в Нью-Йорку повстав пожежар, що наробив багато шкоди. Через гаряч потріскалися дорожні зеркала й інші скляні вироби. Гашеннім огню пригладжалися посадники міста Ля Гвардія й Бернард Барух, відомий банкір.

ПРИСУД У ВЕЛИКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ У ЗОЛОЧЕВІ

Перед окр. судом у Золочеві покінчився процес проти молодих українців з Яблонівки, Руської, повіт Камінька Струмилова за події з 30-го жовтня м. р. Обвинувачених засудили: Олексу Семенюка на 3 роки; Дмитра Купяка на 3 роки; Олексу Вовка на 2 і пів року; Михайла Купяка на 2 роки; Василя Бербека на 2 роки; Евгєна Парубочока на 2 роки; Миколу Романюка на 2 роки; Василя Романа на 2 роки; Ольгу Купяк на 2 роки. Звільнили від вини й кари: Андрія Семенюка, Тараса Вовка, Теодора Вовка, Михайла Ковалюка. Усі підсудні перебувають у Золочеві.

„АБО КОЛЬОНІ, АБО УКРАЇНА“

„Дзєннік Познанський“ містить статтю про господарський бік захвату Чехії й Моравії Німеччиною. Автор є думки, що внаслідок прилучення до Німеччини величезного промислового апарату Чехії — голод на сирівці в Німеччині ще скріпиться.

„Боротьба за ринки збуту стоїть отже перед Німеччиною далі в цілій своїй гостроті. Хліборобська й неупромисловлена Словаччина як майбутній, підданий уже Німеччині консуційний ринок — рішучо не вистарчить. Проквітнення Чехії й Моравії ту гостроту може тільки збільшити. А які політичні наслідки? Шукання нових ринків експансії, так не здорово розбудованої, становить ще більш нервово, ще більш безоглядне.“

Забирає в цій справі голос також „Кур'єр Віленський“, який додає від себе таку примітку:

„Одним словом, або кольонія, або Україна через Румунію. Найближчі дні вяснять напрямком німецької експансії“.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

НАЙДОРОЖЧИЙ СЛІВНИК НА СВІТІ

Незабаром появляється на книгарських полицях найдорожчий словник на світі, а це французько-англійський і англійсько-французький Арраппа.

20 літ тому Е. Манзіон у Парижі зачав підготувати цей словник. Кошти видання словника й авторські гонорари сягають понад 60,000 фунтів стерлінгів. Спеціальні кореспонденти з цілої Франції та з держав, де населення говорить по французьки, присилали всякого роду технічні вислови, що їх там уживають, далі — журналістичні й лексальні вислови, відміни говорів і т. п. Усе це впорядкували на 200,000-чар карток, що дало 88,000 термінів (висловів) на 1,528 сторінках французької частини й 58,000 термінів (висловів) на 928 сторінках — англійської.

НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ КАНАДИ

Саскатун. — Вальтер Б. Кесвел, в своїй промові до воєнних ветеранів в річницю битви Вімі Ридж, говорив, що населення Саскатуну німецького походження може створити проблему меншості, коли не поробиться кроків, щоб цю проблему запобігти.

„Вже час, щобі люди в Саскатуні зрозуміли цю ситуацію“, говорив п. Кесвел, котрий є алдерманом Саскатуну. Притім він заявив, що говорить як воєнний ветеран, а не як представник міста.

„Якщо ці люди не хотять бути добрими канадійцями і пристосуватися до канадійського способу життя, то ми не хочемо їх тут“.

ЖИДІВ ВИКЛЮЧИЛИ З ЧЕСКОГО СОЮЗУ ПЕРЕКЛАДЧИКІВ.

Чеський Союз присяглих перекладчиків ухвалив виключити всіх жидів, видаючи рівночасно заклик, щоб усі перекладчики чехи, які до тої пори до союзу не належали, вступили в його ряди.

„СМІЙСЯ, БЛАЗНЕ!“

„Дзєннік Бидгощі“ з 23-го березня під повищим наголоском пише про безславний кінець чеської державності:

„Обговорюючи безприкладний брак спротиву в часі розбору ЧСР, видєське „Слово“ завважує, що „навіть баран, що йде під ніж спротивляється“. Певно, що навіть баран спротивлявся би, а й осел фиркав би, або копиями маніфестував би, що не бажає собі бути трактований як предмет, але як підмет“.

Але агенти чужої держави (підчеркн. „Дзєн. Бидг.“) на відповідальних державних становищах, що рішають у різних справах, „в імені народу“ — не є барани, ані осли. У власному інтересі мусили співістися й то близько до виконанням приказів т. зв. диспозиційного осередка за границею. Хто платить — той вимагає. Робота мусить бути докладна, швидко й зручно виконана. Тепер, коли мурир зробив своє — може відійти.

Цілий державний апарат ЧСР був обставлений, — як тепер виявляється — послужними маріонетками. Одно потягнення за шнурок з Берліна, а блазні танцювали так, як їм веліли. Нарід не мав тут що говорити, ніхто його не питався про думку“.

Вкінці автор статті каже, що чехи шойно тепер затужать за свободою і під німецькою корингою стануть приятелями поляків.

КІСТЯК МАМУТА В ЗАЛІЩИЧИНІ

У Сьміглові (нова польська кольонія), заліщицького повіту, натрапили підчас копання криниці на кістяк мамута.

МІЛІОН ОСІБ НА „РЕЛФ“

Міністер праці, Роджерс, подав у своєму урядовому звіті, що в цю пору начисляється в Канаді 1,012,000 осіб на суспільній допомозі — у містах і на фармах.

ВАРШАВА ХВАЛИТЬ „ЛЮБЯЛЬНИСТЬ“ І ДОНОСИТЬ ПРО АРЕШТИ

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна розсилає по світі відомості про те, що цілий польський нарід заявляє готовість віддати своє життя і майно на оборону Польщі. Подає, що всі складають рівно пожертви на оборону Польщі. Складають не тільки гроші, але й ріжні дорогі памятки старини, дорожочинні образи, а також і подружні золоті перстені. Зокрема Агенція підкреслює, що й українська людиність помагає Польщі. Подає, що українські посли і сенатори зложили 7,600 злотих на державну позичку і тим дали „гарний приклад“. З того польська преса витягає такі консеквенції, що причиною незадоволення українського населення в Польщі був — Гітлер. Це німецька пропаганда не давала українцям змоги жити в згоді з поляками. Але, пишуть польські газети, українці тепер розчарувались щодо Гітлера, тому тепер готово вже не бути „польсько-українського непорозуміння“.

Та замітне те, що попри ці відомості, поширювані польською пресою і пропагандою, появляються у тих самих газетах постійно новинки про нові засуди українців за нелюбляче відношення до Польщі. Раз-у-раз оголошують імена українських священиків, яких суд засудив на арешт за метрики чи щось подібного. Найновіша телеграма подає, що в Самборі польський суд засудив українського священика Адріановича на два роки тюрми за „протипольську діяльність“, та за те, що виключив з своєї парохії тих, що були за „польсько-українську угоду“. Певно і тут іде про „метрики“!

ПРОТИ ЗМІН У ДАНЦІУ

ЛОНДОН. — „Дейлі Телеграф“ подає, що польський уряд повідомив Німеччину, що намагання змінити характер міста Данцігу спричинить війну. Це ніби сказано на те, щоб упередити Гітлера, якщо він захоче говорити про Данціг у тій своїй промові, що її має виголосити на 28 квітня.

МОЖЕ НЕ ЗГАДАЄ

БЕРЛІН. — Рахуються з тим, що можливо Гітлер не згадає ні словом Польщі у своїй промові. Ота мовчанка буде есентуально означати ніби це, що Польща пізніше заплатить далеко „дорожче“ за згоду з Німеччиною!

БУДЕ ПРИ ПОЛЬЩІ

ВАРШАВА. — Французький міністер публичних робіт Де Монці, що прибув на посвячення залізничної магістралі Шлезьк-Балтик, заявив, що Франція стоїть сьогодні при Польщі й буде з нею і завтра.

ДО ЕСТОНИ І ЛИТВІ

ВАРШАВА. — Польська преса пише багато про поширення польських впливів на Естонию і Литву. Пише, що в Литві вже прийшли до переконання, що треба жити з Польщею в тісній контакті — політичній і культурній. Знову Естонії Польща обіцяла дати зброю, якщоб її хтось загрожував.

ШЕ ПРО ВІЙНУ

БЕРЛІН. — Небезпека війни не минула. Навпаки, війна може вибухнути навіть на протязі найближчих 6 тижнів. І то через Данціг. Таке тут заповідають.

ЗБРОТЬСЯ І МИРИТЬСЯ

ЛОНДОН. — Англійські політичні круги той думки, що небезпека війни наразі минула. Тому уряд вислав назад до Берліна свого посла Гендерсона. Він має також переконати Гітлера, що не треба гостро відповідати на мирове пропозиція президента Рузвелта. Та у тому самому часі уряд приготував проект закону про примусову військову службу. Це має переконати Німеччину, що Англія готова і до воєнної розправи.

ЩОБ ЗАТІСНИКИ ЗВ'ЯЗКИ

ЛОНДОН. — До Вашингтону прибуде новий британський посол, що добре знає Злучені Держави і за тісну кооперацію між Англією і Америкою, а також добре визнається на європейських справах. Це є бувший секретар Ллойда Джорджа, що був причасним при версайськїм договорі й знає політику Аліантів. Є ним лорд Лотієн.

МАЙБУТНІЙ КАРДИНАЛ

ВАТИКАН МІСТО. — Папа назначив нью-йоркським архієпископом бостонського єпископа-помічника Френсиса Спелмена. Він займе місце помершого кардинала Гейза і стане незабаром цілком певно кардиналом. Був довгі літа в Римі й там зістав висвячений на єпископа. Це був перший випадок, що американського єпископа висвячено в Римі. Архієпископ Спелмен знає дуже добре теперішнього Папу, з яким обіздив Злучені Держави.

СВОБОДА ("LIBERTY")
FOUNDED 1893
 Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
 by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
 at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
 Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
 on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
 Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
 За оголошення редакція не відповідає.
 Канада належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
 За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
 Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
 4-0807.
 Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ШКОЛИ НА ЧЕРЗІ
 Останніми часами вже писалося багато про
 протичужинецьку кампанію, що розпалюється по
 всіх закутинах Злучених Держав. Дійшла вона
 останніми часами до того, що викидається з допо-
 могових робіт імігрантів, що ще не стали американ-
 ськими громадянами, та пропонується закони, які
 забороняють підприємцям давати роботи людям,
 що не можуть доказати законного приїзду до Аме-
 рики.
 Розважні люди вже вказували на поважні не-
 безпеки, що можуть вийти для суспільності з го-
 рлового ставлення відношення до чужинця. Та
 голоси спротиву видимо не багато помагають, бо
 цих заходів не здержується. Що більше, ці заходи
 починають навіть поширяться на зовсім нові ділянки
 життя.
 Минулого тижня виринула на зборах римо-ка-
 толицьких учителів у Нью Йорку думка поширити
 проти-чужинецьку кампанію й на школи. Монсініор
 Шін, загальнозвісний професор Католицького Уні-
 верситету в Вашингтоні, виступив уперше з цією
 думкою. Радив він оснувати (покищо в Нью Йорку)
 центральне бюро для поборювання неамериканських
 акцій у публичних школах. Це бюро повинно би
 слідкувати за тим, чи вчителі публичних шкіл не
 займаються неамериканською, себто комуністичною,
 фашистською або нацистською пропагандою.
 Представники цієї організації мали би слідкувати
 наприклад за усякими парадними, комуністичними й
 фашистськими, та розпитувати беручих у них
 участь дітей, хто їх там післав, а коли розслід по-
 казав би, що це якийсь учитель, то йому мали би
 відібрати право вчителювати.
 Звісно, Америка, як кожна держава, має право
 боронити своєї суспільної й політичної системи. І
 не можна цьому дивуватися, що вона хоче це роби-
 ти. Дивно було би, якби вона цього не робила. Цим
 вона показала би, що вона своєю державністю не
 дорочить.
 Однак, при всякій проектованій зміні розумна
 людина питається: чи проектована зарада є справді
 добра? чи вона справді досягне наміреної цілі? чи
 вона справді є найкращим засобом, який у даній
 ситуації можна придумати?
 Щодо проектованої боротьби проти так зва-
 них неамериканських „ізмів", чи порадою це буде
 заводити таке центральне бюро? Чи не перемінить-
 ся це бюро в шпигунське бюро, котре буде обме-
 жувати громадянську свободу? Чи можна окресли-
 ти законом поняття комунізму й фашизму так, що
 під нього не можна буде підтягнути річей, котрі ані
 комунізмом ані фашизмом не є? Чи не можна буде
 на основі такої влади переслідувати як комуністів
 або фашистів людей, яким не за комунізм або фа-
 шизм іде, але за зовсім щось інше?
 Наконеч, як самий проєктодавець каже, діяль-
 ність такого бюро може відністися лише до пуб-
 личних шкіл. Шкож тоді може перешкодити комуні-
 стичним і фашистським пропагандистам оснувати
 свої приватні школи й в них вести собі пропаганду
 до схочу?
 старця, білого як голуб, не
 пощади, дитини при грудях,
 вирока зрадника, не пожа-
 луй. Ось що значить бути
 вірним, слугою царським.
 — Буду так робити, яка во-
 ля царя-государя — сказав
 Кудеяр.
 — Будеш, — сказав цар за-
 сміявшись, — тепер ти нам
 всьо будеш обіцувати, але як
 свою жінку возьмеш, то і за-
 неш придумувати, як би то
 втекти від нас з нею. Знаю і
 бачу, які твої гадки! Але ти
 сам сказав нам: положиши на
 тебе пробу. Гарно. Я положу
 на тебе три проби, одну за
 другою. Коли всі три випов-
 нити, то будеш у нас в великій
 „ласці". Жінка твоя не повинна
 бути тобі дорожча від нас, бо-
 жого поманем. Пам'ятай!
 — Буду все робити після
 твого приказу — сказав Ку-
 деяр.
 — Помістїть його в моїм
 дворі з іншими оличниками
 — сказав цар. — Найперше
 він побачить, як у нас Богу
 моляться, а відтак я завдам
 йому першу пробу. За день
 другу пробу, а там, за день а-
 бо два, третю.
 Кудеяра відвели в двопо-
 верховий дім з коридорами на
 верху і на долі. В тім домі

НАЙБІЛЬШЕ ЛИХО — РОЗДВОЄННЯ НАРОДУ

(Одна з причин упадку Карпатської України).

Нема гіршого лиха для на-
роду, як те, коли він роздвоє-
ний, коли одна частина каже,
що вона окремий нарід, а дру-
га признається до іншого на-
роду. Шкідливе воно було б
для державного народу, а ще
більше шкідливе для народу
недержавного. Бож ті, в чиїх
руках земля поневоленого на-
роду, використовують це на
шкоду поневоленого народу..

Ми українці зазнавали і за-
знаємо на власній шкірі від
виступу Дениса Зубрицького
аж по сьогодні наслідки того
роздвоєння. Це, що в нас по-
ширилося було московільсь-
ство, вигравали проти нас по-
ляки і мадяри, щоб нас осла-
бити. Ще в часі світової війни,
коли галицькі українці орга-
нізували Січове Стрілецтво,
поляки, хоч самі сприяли мо-
сковілам, бо вірили, що Рос-
сія переможе Австро-Угорщи-
ну, очорнювали весь наш на-
рід, як московілів. Навіть ці-
сарський намісник Галичини
Коритовський сказав був, що
„між українцями і москові-
лами така різниця, як між жи-
дами і ізраїльтянами, себто
одні і другі — зрадники".
Зновж мадяри ненавиділи
москалів за те, що вони в
1848/49 році помогли австрій-
ському цареві здавити ма-
дярське повстання, а крім то-
го старалися переробити кар-
патських українців на мадяр,
то з подвійною завзятістю на-
кидалися на всякий рух, що
мав якісь зв'язки з Росією. До
такого знищення українського
народу задумали мадяри ви-
користати те, що перед самою
світовою війною Росія сипну-
ла щедріше рублями між мо-
сковілів в Австро-Угорщині і
вони поведи скріплену агіта-
цію. У зв'язку з тією моско-
вільською агітацією мадяр-
ська влада обвинуватила 94 у-
країнських селян у державній
зраді. Розправа велася в Мар-
мароським Сиготі. Почалася
29 грудня 1913 року, покінчи-
лася 3. березня 1914. Обвину-
вачені прийшли на розправу з
жінками та дітьми і розтабо-
рилися довкола суду. Акт об-
винувачення закидав головню-
му підсудному, 36-літньому О-
лександрові Кабалукові, на-
чеб він був у порозумінні з
графом Володимиром Бобрин-
ським, осланим опікуном
галицьких московілів. Каба-
люка отуманили три зав'язі
москвофілів, брати Геровські
з Черновців. Вони прислали
Кабалукові російські газети
та брошури, щоб поширював
між народом і щоб намовляв
людей до переходу на право-

слав'я. Вислали українську
молодь у Росію, там учили їх
на російських полів, щоб
потім ширили православ'я се-
ред українського народу на
Закарпатті.

Вже із зізнань першого об-
винуваченого Воробчука мо-
жна було переконатися, що
він і інші обвинувачені невідо-
мо йшли в московільське
багно. Та і не дивота, що ті
люди дали збаламутитися мо-
сковським агітаторам, — вони
вірили, що при допомозі Рос-
ії вирвуться з мадярської не-
волі. Мадяри переслідували
тамашніх українців на кожнім
кроці, в школі, в уряді а на-
віть у церкві була тоді все-
владна мадярська мова.

Тринадцять обвинуваче-
них, засудив мраморський
суд за „підбурювання проти
австро-угорської монархії",
головного обвинуваченого,
Кабалука, засудили на пів-
п'яту року в'язниці, інших на
карі від 6 місяців до півтора
року.

У зв'язку з мраморським
процесом арештували були у
Чернівцях на Буковині братів
Геровських. Москвофілі під-
купили в'язничну сторожу і
Геровські втекли автом до
Росії.

Подібний до мраморсько-
го процесу почався 9. березня
1914 року процес у Львові
проти чотирьох москвофіль-
ських провідників: Бендасюка,
Койдри, Сандовича та Гуди-
ми. Ім акт обвинувачення за-
кидав, що від 1909 до 1912 ро-
ку агітували за відірванням
Галичини.

Розправа скінчилася аж 6.
червня 1914 року. Всі присяж-
ні судді були поляки, тому за-
явили, що обвинувачені не-
винні, і на тій підставі трибу-
нал увільнив обвинувачених.
Прокуратор вніс спротив про-
ти увільнюючого присуду, од-
нак міністер судівництва за-
вдяки старанням намісника
Галичини Коритовського (по-
ляка) приказав прокураторові
відкликати спротив.

З того бачимо, що весь
той процес завдяки полякам
перемінявся у справжню ко-
медію.

Це москвофільство серед
нашого народу пімстилося і
тепер на Карпатській Україні.
Москвофілі (Фендик і Бро-
дій) обдурили наших провід-
ників нібито хочуть спільно
працювати для рідного краю.
Тому то українці зробили бу-
ли для них (для добра спіль-
ної справи) уступку, що зго-

дилися були, щоб попри у-
країнські прапори вивисили і
триколірові російські прапо-
ри. А тимчасом Фендику та
Бродієві не йшло зовсім про
загальне народне добро, ли-
ше про власну кишеню. Фе-
ндик був на польсько-мадяр-
ській службі, Бродій на ма-
дярській і брали за це великі
гроші. Вони йшли за тим: хто
дасть більше!

Колиж тепер Карпатська У-
країна і попала під мадярську
владу, не був це такий страш-
ний удар для нас, колиб там
не було вже мадярсько-поль-
сько-російських запродавців.

Колиб провідники сказали ма-
дярській владі рішучо: Ми у-
країнці і домагаємося належ-
них прав, мадяри мусілиб ра-
хуватися з їх домаганням, як
із свідомим народом!

Та і тепер ми не пропалиб,
коли не пропали за тисячу літ
мадярського гноблення.

Із повищого чейже кожно-
му вже мусить бути ясно, що
права мусить бути лише по-
боші українців, коли проти у-
країнців виступають однозгід-
но: поляки, мадяри та моска-
лі! Вони хочуть, щоб україн-
ці і далі були для них по-
гноєм.

ПІСЛЯ ВЗЯТТЯ МАДРИДУ

Еспанія, що вважала кілька
революцій і повстань протя-
гом 19-го століття, йде до лік-
відації найбільшої міжро-
млянської війни 20-го віку. В
цій війні брали участь більші
маси, ніж у Росії, коли боль-
шевики билися за владу з
„білими" в рр. 1918—1920. В
Еспанії вжито найновіших во-
єнних технічних засобів, як лі-
таки, танки, моторизовані від-
діли. Бракувало тільки задуш-
ливих газів та бактерій, якими
намають „ошасливити" в бу-
дучності. Те, що сталося в Е-
спанії, є пересторогою для ін-
ших держав і народів. Еспанія
не зазнала світової війни.

Життя еспанського народу
йшло спокійним, ленивим кро-
ком. Еспанський робітничий
рух довгий час не піддавав-
ся на принадні кличі, що при-
ходили з Москви, і під прово-
дом свого найвизначнішого
організатора Лавла Іглесієса
еспанське робітництво не за-
знало згубного розколу, кот-
рий розбив робітничі органі-
зації майже у всіх європей-
ських країнах на частину со-
ціалістичну і комуністичну. І
по смерті Іглесієса 1924 року
еспанське робітництво було
далеке від більшевизму. Ве-
лику частину еспанського ро-
бітництва творять анархісти,
давні вороги диктаторської
Москви.

Але лихо не спить. Після по-
валення монархії в Еспанії р.
1931 агенти Комінтерну пове-
ли величезну пропаганду в Е-
спанії. Це була доба „першої
пятиріччя", котра збудила
фантастичні надії в Європі та
Америці. Від 1933 року Ста-
лін змінив свою тактику су-
проти соціалістичних партій:
Москва проголосила, що має
бути „народний фронт" між
комуністами, соціалістами і
буржуазними демократами.
Сталін присвоїв собі ролю „о-
боронця демократії" в цілому
світі. На цей московський га-
чок підмайлися демократично
настроєні люди в різних кра-
їнах, особливо в Франції та
в Еспанії. „Народний фронт" у
Франції прийшов був до вла-
ди, але незабаром виявилось,
що комуністи французькі ви-
конують лише накази Сталі-
на, як би знищити демокра-
тичний устрій у Франції, під
маскою „народного фронту".
В Еспанії, де народ не має та-
кого політичного вишколен-
ня, як Французи, дійшло до
збройного конфлікту між „на-
родним фронтом" і „націона-
лістами", ген. Франка. Ця вій-
на тревала майже три роки.

Московські люди повели
свою роботу в Еспанії дуже
скоро. Вони не порушували
демократичної декорації в Е-
спанії: був президент респуб-
ліки Азая, буржуазний демо-
крат, на початку комуністи не
були навіть членами уряду.
Натомість вони взяли на себе
„чорну роботу": обсаджували
командні місця в армії своїми
людьми, взяли в свої руки по-
ліцію, особливо тайну полі-
тичну поліцію, яку зорганізу-
вали за зразком московської
ГПУ.

„І пошла писать губернія"...
Сталін звелів переслідувати
своїх противників в Еспанії —

зроблено! „При спробі втечі"
побито навіть багато еспан-
ських прихильників Троцько-
го на чолі з провідником
троцькістів Ніном.

В Барселоні замордованс
соціал-демократ Райна, сина
російського соціаліста — емі-
гранта Абрамовича. Таких
„подвигів" московських чекі-
стів в Еспанії можна почисли-
ти тисячами. Москва могла
держати в руках еспанських
республіканців тим, що дава-
ла зброю. Тому вплив еспан-
ських комуністів на державні
справи Еспанії зростає. Ніщо
не робилося без згоди Мо-
скви. Натомість дедалі, то
більше охолоджувалися від-
носини між Мадридом і Фран-
цією та Англією. В Парижі й
Лондоні боялися, що в разі
перемоги Мадриду в Еспанії
запанує не демократія, а ко-
муністична диктатура.

Спроба „рятувати демокра-
тію" в союзі з найлітшим во-
рогом свободи і демократії —
московським більшевизмом
— наперед засуджена на не-
успіх. Де були зроблені спро-
би „народного фронту" з ко-
муністами, всі вони привели
до ослаблення демократії. То-
му то приклад Еспанії — це
відражаючий приклад.

Сотки тисяч людей мікну-
ли Еспанію наслідком міжро-
млянської війни. Головна ма-
са цих утікачів перебралася
до Франції. Спитаємо: як же
поставився до жертв домаш-
ньої війни в Еспанії уряд Со-
ветського Союзу. Чи взяв він
до себе хочби еспанських ко-
муністів? Та де там! Москва не
пускає до себе нікого. Для
Москви всі ті, що боролися за
владу Сталіна в Еспанії і не
перемогли, вже непотрібні.
Нехай їх годую „сентименталь-
на буржуазія" англійська та
французька. На цю ганебну
політику Москва звернула у-
вагу одна шведська газета, ко-
тра пише:

„Ще й сьогодні Росія називає
себе соціалістичною і про-
летарською державою. Ніодна
партія і ніодна країна не хва-
лилася так своєю інтернаціо-
нальною і пролетарською со-
лідарністю, як комуністи і ро-
сіяни. Що вони зробили, щоб
помогти соціалістичним утіка-
чам? Нічого! 1933 і 1934 р.
вони прийняли деяке число нім-
ців та австрійців. Але що з
ними сталося? Вони знахо-
дяться в тюрмі, розстріляні а-
бо були вислані... Чом би не
порівняти ставлення Німеччи-
ни до націоналістичних утіка-
чів з Австрії, числом до 50-
000, котрі були протягом 4
років у Німеччині харчовані і
одягані? А тимчасом режим
Сталіна не дозволяє візду на-
віть своїм однодумцям, не ка-
жучи вже про соціалістичних
або демократичних втікачів.
Поведінка російської влади і
російської комуністичної пар-
тії в справі втікачів треба на-
звати скандальною, як зраду,
що кричить до неба". Це на-
писала шведська соціалістич-
на газета ще перед упадком
Мадриду. Самособою, це не
змінить політики Москви. Ста-
лін уже мав неприємну істо-
рію з австрійськими комуні-
стами, котрі, попавши в „со-

ветський рай", молили Шуш-
ніга, щоб їх узяв із Росії до-
дом, бо вже вони дали того
„раю" не могли вдержати.
Тому в Москві вирішено не
поскати в СССР еспанців.
Нехай вони захоплюються Со-
ветським Союзом здалека, бо
побачивши життя людності
під режимом Сталіна, можуть
зненавидіти і режим і самого
„любимого, рідного" совет-
ського диктатора.

На поміч еспанським утіка-
чам Сталін дав 5 мільонів
франків. Це не поміч, а глум.
Бо Франція мусить витратити
щодня на харчування еспан-
ських емігрантів 7 мільонів
франків...

Ю. Б.

ПОЛЬСЬКІ ПЕРЕМОГИ В СВІТЛІ ПРАВДИ

Польські історики, публіци-
сти а то й звичайні учителі по
школах вбвали ученикам у
голові переконання, що поль-
ський нарід дуже хоробрий, і
ніколи не був переможений.

Чи справді воно так? Ні! В
історії невідома ніодна битва,
яку поляки вигралиб власни-
ми силами. Під Грунвальдом в
1410 році перемогли вони нім-
ців українськими, білоруськи-
ми та литовськими подкамі.
Польські полки втекли під
Грунвальдом і німці булиб пе-
ремогли, колиб не українці,
білорусини та литовці. Під
Віднем 1683 року розгромив
турків українські козаки під
проводом хвастівського по-
ковника Семена Палія, а по-
ки щойно після битви розгра-
били турецький полишений о-
боз. Під Берестечком пере-
могли козаків не поляки, ли-
ше наемні німецькі війська.
Під Хотинном оперлися туркам
силами українського гетьмана
Сагайдачного. Москву гетьман
Жуковський здобув був теж
при допоміг українських пол-
ків. І в 1919 році величезна
польська армія, добре озбро-
ена не могла собі дати ради
з галицькою армією, що йшла
на поляків майже голіруч.
Шойно завдяки французькій
помочі перемогли поляки га-
лицьких українців. Колиж пі-
шли на наддніпрянську Украї-
ну, мусіли втікати аж до Вар-
шави. І вже булиб большеви-
ки забрали Варшаву, колиб не
стався „цуд над Віслоном".
Завдяки французьким відді-
лам зібраним наборзі. Це й
записали французи на вічну
пам'ять у своєї енциклопедії.
За це польські журналісти ду-
же дорікали французам, бо
там у тій енциклопедії ви-
разно написано, що польські
кухари та чури справилися з
большевизмними військами, я-
ким не могла дати ради поль-
ська армія.

ДЕ ДІВСЯ?

ЮРІЙ ГОРЛІС-ГОРСЬКИЙ,

котрий написав незабутню

повість

з української визвольної

боротьби

ПРОТИ ЧЕРВОНОЇ МОСКВИ

під наголовком

ХОЛОДНИЙ ЯР

Як повстала Карпатська Україна

Горліс-Горський покинув

Галичину й пішов за Карпати.

Коли Карпатська Січ виступила

до бою проти мадярських

окупантів,

Горліс-Горський пішов за Січчю.

Від того часу про нього

пропала вістка.

Та лишлася по ньому його

НЕЗАБУТНЯ ПОВІСТЬ

ХОЛОДНИЙ ЯР,

котру прочитав з задоволенням

і насолодою козий, що пі-

кавintis боротьбою України

проти її жадних сусідів.

ДВА ТОМИ — ЦІНА \$2.00.

Замовлення шліть до:

"Svoboda"

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина друга.

(62)

— Чолом бю за таку велику ласку — сказав Кудеяр і поклонився до землі.

— Но ти — сказав цар — мо-же думаєш, що та велика ла-ска дістається даром? Ні, ко-заче, даром нічого не дає. Афонька, скажи йому, які йо-го обов'язки в нашій дружині.

Вяземський сказав:

— Треба тобі зложити при-сінгу або радше клатву, що бу-деш служити государеві до о-станньої каплі крови, до о-станнього свого відиху, царя любити понад жінку і дітей, понад батька і матір. Писано бо аще не возненавидить отця свого і матер, і жени, і ча-д, і всіх сродників мене ра-ді, ність мене достойн. Це потріб-не і для правдивого та нелице-мірного слуги царського. Ко-

старця, білого як голуб, не
пощади, дитини при грудях,
вирока зрадника, не пожа-
луй. Ось що значить бути
вірним, слугою царським.
— Буду так робити, яка во-
ля царя-государя — сказав
Кудеяр.
— Будеш, — сказав цар за-
сміявшись, — тепер ти нам
всьо будеш обіцувати, але як
свою жінку возьмеш, то і за-
неш придумувати, як би то
втекти від нас з нею. Знаю і
бачу, які твої гадки! Але ти
сам сказав нам: положиши на
тебе пробу. Гарно. Я положу
на тебе три проби, одну за
другою. Коли всі три випов-
нити, то будеш у нас в великій
„ласці". Жінка твоя не повинна
бути тобі дорожча від нас, бо-
жого поманем. Пам'ятай!
— Буду все робити після
твого приказу — сказав Ку-
деяр.
— Помістїть його в моїм
дворі з іншими оличниками
— сказав цар. — Найперше
він побачить, як у нас Богу
моляться, а відтак я завдам
йому першу пробу. За день
другу пробу, а там, за день а-
бо два, третю.

Кудеяра відвели в двопо-
верховий дім з коридорами на
верху і на долі. В тім домі
приміщувалися царські оп-
ричні люди. Кудеяра завели в
одну кімнату довшню і вне-
сли за ним його пожитки.
Кімната була перегороджена
на двоє, довкола були ослони,
в куті висів над мидницею у-
мивальник, в виді чайника з
двома носиками. В кімнаті вже
мешкав опричник, з бояр-
ських дітей, Дмитро Зуев. Він
розповів Кудеярові, що в па-
латі у государя нечаче в мо-
настирі; кожний мусить носи-
ти поверх світського одягу
чернечий, повнити монаший у-
став і правила, ходити на ут-
рені, обідні і вечірні, засідати
до царського стола нечаче до
монастирської трапези. Вони
мусіли, для приподобання ца-
реві, виконувати засуд над
царськими ворогами. Багато
настало — говорив Зуев —
Зрадників і вони довели царя
до лютости. Перед тим цар
наш був вельми ласкавий, та
в наслідок цього настало роз-
люзнення, а тепер він став
грізний нечаче грім небесний.
Тіла покараних не хоронять,
тільки псам кидають аще в рі-
ці топлять, а дуже рідкий
день або не було кари. Куде-
яр слухав та ледви на ногах
тримався, бо на нього найшо
якесь ошоломлення. (Д. 6.)

либ тобі государ-цар сказав:
убий вітця свого або матір
свою, або жінку, або дітей, —
виповни царський розказ, не
роздумуючи в своїм серці. Хто
цареві ворог, цей і тобі лютим
ворогом. Коли царський ворог
прийде до тебе змездний, го-
лодний або набий, а ти дай
йому одягу або окружину
хліба або чарку води, — пови-
нен еси лютію смерті. Обов'яз-
ком твоім повсюди глядіти і
служити: чи не говорить хто
на царя неприличні слова, чи
не глядить хто зпід лоба, ко-
ли його високе ім'я проголо-
шується... Шукай царських
ворогів, як лютій пес шукає
звіра, шарпай царського воро-
га, як лютій тигр. Попа, о-
діяненого в ризах, але лихо
придумуючого не жайхайся,

ПРОТОКОЛ З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ У ДНЯХ ВІД 13. ДО 16. БЕРЕЗНЯ 1939 РОКУ В ГОТЕЛІ ЛЯ ЄАЛ У ШКАГО, ІЛЛ.

(6)

Контрольор Д. Капітула: Контролюючи книжки У. Н. Союзу, я завважив, що У. Н. Союз заплатив видатки подорожі своєму представникові на збори українського будівельного товариства в Філадельфії, Па. Який зв'язок має У. Н. Союз з тим товариством?

Гол. президент: У. Н. Союз не має ніякого зв'язку з тим будівельним товариством. Свого часу заступник гол. президента Г. Герман був у Філадельфії на зборах Союзової спортивної дружини, а що того самого дня відбувались також наради будівельного товариства, то Герман при тій нагоді зайшов також на збори того товариства. Будучи на тих зборах, він не заступав там У. Н. Союзу урядово.

Контрольор д-р А. Т. Кібзей: Я завважив зовні, що У. Н. Союз оплачує „Юкраїнен Віклі“ з адміністративного фонду Молодечого Департаменту. Чи це правильно?

Гол. президент відповідає, що У. Н. Союз платить за „Юкраїнен Віклі“ згідно з ухвалою надзвичайного засідання головного уряду У. Н. Союзу з 1933 року. Ця ухвала постановляла власне, щоб платити з адміністративного фонду Молодечого Департаменту.

Контрольор д-р А. Т. Кібзей запитує іще, чому У. Н. Союз має досі одне банковеkonto на малу суму під давньою, старою назвою організації, та скільки грошей мав У. Н. Союз в Нью Джерзі Тайтел Геренті Банку, який тепер став невикладним.

Гол. президент: У. Н. Союз перебрав від „Свободи“ одне банковеkonto під давньою назвою організації, в часі, коли „Свобода“ відлучено від У. Н. Союзу. Ми опісля не змінювали вже старої назви, тому що ці гроші мають і так бути перенесені до адміністративного фонду У. Н. Союзу.

Щодо заморожених грошей в банку, зазначає гол. президент, то ми мали в тім банку кілька конт на малі суми. Загальна сума всіх конт виносить \$21,689.76. Як відомо, то держава дає за поруку на депозита до суми \$5,000. Ми робимо тепер старання, щоб кожнеkonto було призначене нам як окрема цілість. Коли так станеться, тоді очевидно У. Н. Союз не мав би ніякої страти в тім банку.

Радний С. Слободян: На минулім річній засіданні головного уряду було сказано, що коли наступить злука Згоди Братств з У. Н. Союзом, то наша організація не буде нічого доплачувати до того, а тепер показується, що У. Н. Союз докладає до тих членів.

Гол. президент завважує, що згідно з умовою злуки, У. Н. Союз створив з перебраного від Згоди Братств маєтку окремий фонд, і з того фонду доплачує тепер до місячних вкладок членів Згоди Братств.

Радний М. Давискиба запитує, чи У. Н. Союз, виплачуючи окремим організаціям нагороди за приєднання нових членів, покриває іще якісь інші видатки організаторів, як наприклад, видатки подорожі.

Гол. президент: Організатори мусять покривати самі свої видатки. Ми можемо признати організаторові якісь окремі видатки, як наприклад, на подорож, тільки тоді, коли така поїздка відбулась на спеціальне припоручення головного виконавчого комітету У. Н. Союзу.

Радний І. Лисак завважує, що коли головний виконавчий комітет У. Н. Союзу припоручив д-рові Л. Мишугі заступати У. Н. Союз в справі допомоги Карпатській Україні, і з тої причини д-р Мишуга задержався довше в Європі, як це він мав у плані, то з тим були певно получені окремі видатки. Отже хто покрив ці видатки й скільки вони виносили?

Гол. президент: Я зазначив в своїм звіті, що У. Н. Союз покрив ці видатки. Сума тих видатків була проголошена в місячній звіті фінансового секретаря-касiera за жовтень 1938 року.

Радний Т. Шпікула: На минулім річній засіданні головного уряду ухвалено призначити відповідну суму гроша на нашу участь у світовій виставі в Нью Йорку. Чи У. Н. Союз виплатив уже якусь суму на ту ціль?

Покищо не було потреби давати ухваленій суми, заявляє гол. президент. Однак ухвала буде виконана й гроші будуть передані виставовому комітету у відповідному часі.

Радний С. Слободян ставить внесення, поперте радним Т. Шпікулою, щоб замкнути дискусію над звітом гол. президента. Внесення перейшло одностайно. Тоді на внесення контрольора Р. Смука, поперте контрольорами д-р А. Т. Кібзей і С. Куропасем, прийнято звіт головного президента М. Мурашка, так як він був зложений, та уділено йому одностайно вотум довіри.

Гол. президент перебирає провід наради і предкладає як наступну точку наради, дискусію над звітом заступника гол. президента Г. Германа. У дискусії над тим звітом забирають слово отсі головні урядники: В. Дідик, С. Куропас, Т. Шпікула, Р. Срук, С. Слободян, М. Давискиба, А. Шумейко, О. Е. Малицький, д-р А. Т. Кібзей і І. Гузар.

Радний В. Дідик: Я знаю такі спортивні дружини, які не мають назви У. Н. Союзу. Коли У. Н. Союз помагає фінансово таким дружинам, то принаймні треба вимагати від тих дружин, щоб вони носили назву та рекламували У. Н. Союз.

Заступник гол. президента: Ми завжди вимагали й вимагаємо, щоб спортивні дружини носили назву У. Н. Союзу. Та треба числитися з тим фактом, що коли У. Н. Союз розпочав спортивну акцію, то в багатьох місцевостях ми застали вже зорганізовану молодь в спортивні дружини, які мали свої

назви. Отже ми перебрали ті дружини з тими назвами, що вони їх мали. Однак всі нові дружини, які були тепер по-організовані, мають назву У. Н. Союзу. Крім того, всі дружини, без винятку, мають спеціальні Союзові відзнаки й вже по тих відзнаках можна їх відрізнити, що-це спортивні дружини У. Н. Союзу.

Контрольор С. Куропас: Чи спортивні дружини створено тільки з тих членів, що вже були в Союзі, чи може спортивна акція причинилась до вербування нових членів і з тих нових членів творено дружини? Чи для одержання фінансової помочі від У. Н. Союзу вистарчить, коли члени поодинокі дружин є членами У. Н. Союзу, чи може ще вимаганням є, щоб кожна спортивна дружина належала до Союзової Спортивної Ліги.

Заступник гол. президента: У початках ми дозволяли, що дружина може мати від одного до трьох гравців, які не є членами У. Н. Союзу. Та тепер ми вже змінили це правило так, що до спортивної дружини можуть належати й брати участь у грі тільки члени У. Н. Союзу.

Дружини творено з тих членів, що вже були в Союзі, а також і з тих, яких спортивна акція притягнула до У. Н. Союзу. Хотят таких випадків іще нема багато, то все таки можна вже ствердити, що спортивна акція починається у певній мірі до зорганізування молоді до У. Н. Союзу.

Щоб називати себе спортивною дружиною та користати з фінансової помочі У. Н. Союзу, то не вистарчить, коли поодинокі члени дружини є членами У. Н. Союзу. Тут потрібно, щоб і дотична спортивна дружина належала до Союзової Спортивної Ліги.

Контрольор О. Е. Малицький завважує, що набудуче кожна спортивна дружина повинна мати число й назву, надану головним виконавчим комітетом У. Н. Союзу.

Заступник гол. президента: Я вже видав у тій справі обіжничок.

Радний Т. Шпікула: П. Герман представляє нам, що спортивні дружини м. Шкаго не належали до Союзової Ліги, й тим вони давали злий приклад для інших дружин. Це правда, говорить радний Т. Шпікула, що вони не належали до Союзової Ліги, однак фактом є, що спортивні дружини м. Шкаго були першими, які створили спортивну дивізію і дали почин до влаштування здвигів Союзової молоді, на яких відбувались змагання спортивних дружин. І за те вони заслуговують якраз на окреме призначення.

Контрольор Р. Срук: Я довідуюсь перший раз, що спортивні дружини м. Шкаго не належали до Союзової Ліги. Так далі не може бути. Коли ці дружини називають себе Союзовими, то вони повинні належати також і до Союзової Ліги.

Заступник гол. президента: Я буду ще переговорювати в тій справі з провідниками поодиноких дружин, у м. Шкаго, і я певний, що заким ми відідемо з цього засідання, то ця справа буде як слід упорядкована.

Радний А. Шумейко завважує, що на його думку, одна людина має забагато праці у веденні спортивної акції. Коли ми хочемо цю акцію іще відповідно поширити, то найкраще було би іменувати окремим спортивних референтів, які помагали б у праці головному референтові. Також запитує, скільки коштувала спортивна акція у 1938 році.

Заступник гол. президента: Це правда, що ведення цієї акції вимагає багато часу й праці. Та це був тільки перший рік спроби й тому покищо ми не могли ще іменувати заступників по місцевостях. Тут треба було самому допильнувати кожної справи. Та з часом до цієї праці будуть підготовані одиниці, яких можна буде іменувати окремими спортивними референтами.

Щодо видатків на спортивну акцію, то на цей запит відповідає фінансовий секретар-касир, заявляючи, що ці видатки виносили в 1938 році понад \$3,000.

Контрольор д-р А. Т. Кібзей: Коли спортивні дружини мають мати тільки самих членів У. Н. Союзу, то цього треба добре допильнувати. Щоб оминати непорозуміння, то головна канцелярія повинна перевірити докладно реєстраційну картку кожного члена, що належить до якоїсь дружини.

На те заявляє заступник гол. президента, що ця справа буде тепер відповідно припильнована.

Радний М. Давискиба запитує, чи виданий гріш на спортивну акцію приніс реальні здобутки, а це значить, чи У. Н. Союз дістав відповідне число нових членів.

Заступник гол. президента: Здобутків ми не можемо числити тільки відповідно до числа приєднаних членів. Важна справа є також, щоб при помочі цієї спортивної акції розбудити в молоді привязаність до У. Н. Союзу та помагти задержати при членстві ту молодь, яка вже є в Союзі.

Радний І. Гузар твердить, що коли молодь є зорганізована в спортивні дружини, то вона займається не тільки спортом. Вона скорше інтересується також і іншими громадськими справами, а це власне є корисне явище.

Радний С. Слободян: Ми говоримо про спорт більше як про інші справи, а тому треба ту дискусію уже покінчити. Ставить внесення на замкнення дискусії. Це внесення поперте радним І. Лисаком, перейшло одностайно. Тоді на внесення радного М. Давискиби, поперте радними А. Шумейком і Стефанією Паліводою, прийнято звіт заступника гол. президента Г. Германа так як він був переданий, і уділено йому одностайно вотум довіри.

На внесення контрольора Д. Капітули, поперте радними

буде великим цінним і живим пам'ятником тої ідейної праці, яку У. Н. Союзу провадив завжди для добра всього українського народу.

Опісля контролор Д. Капітула ставить внесення, поперте радним С. Слободяном і контролором О. Е. Малицьким, щоб з нагоди 45 ліття У. Н. Союзу була видана заходом У. Н. Союзу історія України англійською мовою, і в тій цілі уповажнюється головний виконавчий комітет У. Н. Союзу поробити належні заходи й виасигнувати з адміністративного фонду до \$5,000 на видання цієї книги. Це внесення перейшло одноголосно.

Головний передсідник заквив наради в годині 5:30 ввечір.

ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ.

Гол. передсідник відкрив наради в годині 9:15 рано, предкладаючи як першу точку до вирішення, **справу вибору головного радного У. Н. Союзу**, на місце покійного І. Ваверчака. Згідно з пар. 32 статуту У. Н. Союзу, заявляє гол. передсідник, головний уряд має вирішити, кого покликати на цей уряд, маючи при тім на увазі, що кандидати з минулої конвенції мають першенство в занятті дотичного уряду.

Рек. секретар відчитує з конвенційного протоколу кандидатів з минулої конвенції.

Контролор С. Куропась ставить внесення, поперте радними М. Давискибою і В. Дідиком, щоб, вибираючи головного радного, брати під увагу трьох кандидатів, які на минулій конвенції отримали найбільше голосів, а саме: Ю. Монастирський з Аліквіна, Па., Л. Бачинський з Бейон, Н. Дж. і І. Пігуляк з Сиракуз, Н. Й. Це внесення перейшло більшістю голсів (13).

Внесення радного А. Шумейка, поперте радним І. Лисаком, щоб брати під увагу тільки двох кандидатів, які на конвенції дістали найбільше голосів, отримало 4 голоси.

Рішено перевести тайне голосування, а до комісії, яка мала перечислити балоти, вибрано контролора Д. Капітулу, та радних Стефанію Паліводу і В. Дідика.

Переведене голосування виказало, що Іван Пігуляк отримав 11 голосів, а Юліан Монастирський 9 голосів. Тимсамим, Іван Пігуляк став головним радним У. Н. Союзу.

Резолюція у справі Карпатської України. На внесення контролора О. Е. Малицького, поперте радним Т. Шпікулою і контролором Д. Капітулою, прийнято одноголосно й рішено вислати до урядів Америки, Англії, Франції, Німеччини і Італії наступну резолюцію — протест:

The Supreme Assembly of the Ukrainian National Association, Inc., at its Annual Meeting held in Chicago, March 13-18, 1939, having considered the latest developments in Carpatho-Ukraine, adopts the following Resolution:

"WHEREAS, Carpatho-Ukraine, as one of the federated states of former Czechoslovakia, declared through its legal government its independence as a separate state. This act came to pass at a moment of dissolution of Czechoslovakia by decision of the central government in Prague, and declaration of independence of Slovakia, and

WHEREAS, the legal right of the people of Carpatho-Ukraine to self-determination exercised in legal and peaceful manner was brutally violated by Hungary when the Hungarian government, taking advantage of the evacuation of Carpatho-Ukraine by Czechoslovak troops, ordered its army to invade Carpatho-Ukraine in mutual understanding with Poland. This attempt on the part of Hungary to seize by force Carpatho-Ukraine led to bloodshed of the innocent inhabitants of that territory. This bloodshed continues. We stress the fact that in this aggression on Carpatho-Ukraine, Hungary disregarded even the basic laws governing international conduct, recognized and observed by all civilized nations.

THEREFORE, the Ukrainians in America raise their voices in protest and proclaim that the Ukrainian people on all their territories will never submit to these new outrages perpetrated upon them.

In view of the present events in Europe, we strongly emphasize that there will not be and cannot be any peace in Europe until 45 million Ukrainians, who are subjugated by Soviet Russia, Poland, Roumania and Hungary, are enabled to exercise their right to self-determination, establishing a free and independent Ukrainian State, embracing all ethnographical Ukrainian territories."

For the Supreme Assembly of the
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,

Nicholas Muraszko, President,

Dmytro Halychyn, Secretary.

Річні справи. Радний В. Дідик запитує, чи відділ може дістати зворот вкладок за такого члена, що не був в організації три роки, й в часі суспензи довгував до відділової каси.

Перед трьома роками членства, відповідає фін. секретар-касієр, нема ніяких зворотів, а тому в таких випадках Союз не може звертати відділові ніякого довгу суспендованого члена.

Контролор Д. Капітула завважує, що член не раз вибере позичками всю резерву на своїй грамоті, а опісля лишає організацію, не заплативши до відділу залеглих вкладок. Залегли вкладки повстають з того, що секретар відділу, не маючи рекорду позичок члена, заплатить за нього вкладку з відділової каси, думаючи, що каса й так не потерпить, бо довг можна буде стягнути з резерви члена. Щоб не наражати відділові каси на втрату, то вказаним було, щоб набудуче головна канцелярія, висилаючи членові позичку на решту резерви, додавала при такій висилці замітку для секретаря відділу, що дотична позичка є на решту резерви.

Радний І. Лисак: Коли член хоче зятягати позичку на грамоту, то секретар повинен завжди порадити та звернути увагу членові, щоб він позичав тільки на заплату вкладок.

Радний М. Давискиба: Справу позичок треба добре припильнувати. Членам треба відраджувати, для їх власного добра, зятягання позичок.

Заступниця гол. передсідника Марія Малевич: Ми траїмо багато членів через байдужність деяких секретарів, які суспендують членів без ніяких попередніх старань у справі задержання тих членів при організації.

Радний В. Дідик твердить, що колиб секретарі відділів, заким подадуть якогось члена до суспензи, припильнували його та старались особистим контактом переконати такого члена, що це є у його власному інтересі бути забезпеченим у Союзі, тоді ми напевно зменшилиб суспензу членів принамні на половину. Зменшити суспензу членів можна також у такий спосіб, коли ми всі, головні урядники, будемо пильно слідкувати за кожномісячним рухом членів по своїх округах і коли завважимо, що в якимсь відділі були суспендовані члени, постараємось зараз самі це направити.

Радний М. Давискиба: Член, який платить вкладки річно наперед є певніший від такого члена, що платить вкладки місячно. Тому ми повинні заохочувати членів, щоб вони платили свої вкладки річно.

Контролор Д. Капітула: Я з власного досвіду переконався, що колиб я не зайшов до хати та не переконав члена, чому він повинен заплатити вкладку та бути забезпеченим, то відділ, у яким я є секретарем, був би стратив уже не одного члена. Отже ми можемо зменшити суспензу членів тільки пильною працею. Праця зо сторони відділових урядників, а зокрема секретарів, це одинокий лік на зменшення суспензи членів.

Радний М. Давискиба запитує, чи не можнаб забондувати секретарів і касієрів відділів, бо трапляються випадки, що секретар сколектує вкладки від членів, а не вишле їх до каси У. Н. Союзу.

Колиб У. Н. Союз хотів забондувати урядників усіх відділів, заявляє фін. секретар-касієр, то на те треба булоб видати коло \$15,000. А це був би завеликий видаток для організації. Тому розв'язка цього питання є у тім, щоб відділи підбирали на такі уряди відповідних, солідних членів.

Радний Т. Шпікула: Заходжу не раз до хати Союзовця і знаходжу там календар іншої організації чи компанії. Згадую про те тому, бо вважаю, що в хаті Союзовця повинен знаходитися календар У. Н. Союзу. Це вийшло би тільки на користь організації, колиб Союз видавав кожного року календарі, як уже не книжкові, то-принаймні стінні.

Гол. передсідник: Інші організації мають постанову, що кожний член є обов'язаний взяти календар і заплатити за нього. Так було колись у Союзі, але тепер ця ухвала знесена, а тому ми не можемо видавати календара. Адміністрація „Свободи“ робила вже раз спробу видавання календара на підставі добровільних зголошень від членів, але ця спроба принесла втрату „Свободи“.

Контролор Д. Капітула піддає думку, що добре було би, якби У. Н. Союз міг запровадити ще одну грамоту для дітей, а саме, „Твенті Пеймент Лайф“, але вже від 10. року життя.

У тій справі контролор Р. Смурк ставить внесення, а попирає його контролор Д. Капітула, щоб припоручити головному виконавчому комітетові провирити цю справу докладно, а опісля відповідно поступити. Внесення перейшло одноголосно.

Контролор Д. Капітула: Маємо ще 6,000 примірників ювілейної книги У. Н. Союзу. Тому треба повести відповідну кампанію по відділах у справі розпродажу цієї книги. Головний виконавчий комітет повинен віднести до відділів з відповідною пропозицією щодо цієї справи.

Маючи на увазі, що У. Н. Союз має дозвіл провадити бізнес у Канаді, рішено повести там упродовж цього року широку кампанію за приєднування нових членів. Обговорюючи різні способи кампанії, між іншим, припоручено виконавчому комітетові У. Н. Союзу замовити постійне оголошення у часопису „Новий Шлях“ у Канаді, на певний протяг часу. Поставлене в тій справі внесення радним В. Дідиком, а поперте контролором С. Куропасем і радним Т. Шпікулою, перейшло одноголосно.

Рек. секретар відчитує такі листи-просьби: просьби про заповомогу від чотирьох членів з відділів 301, 67, 83 і 262. Ці просьби рішено відкинути, бо згідно зо статутом заповомога не належала; відкинено просьбу Івана Голяка, з від: 152 в справі допомоги на студії дитини, яка не є членом У. Н. Союзу; також відкинено просьбу в справі допомоги українській школі в Дітроїті, просьбу в справі допомоги Українській Академії Наук у Шікаго, просьбу в справі помочі для будови Академії в Факс Чейс, просьбу С. Чеканського в справі знижки відсотків від моргеджу і просьбу А. Тараса в справі постійної винагороди; перейдено до денного порядку зо скаргою члена від: 276 і зо справою від: 75. щодо заплати довгу одного члена.

На тім вичерпано програму нарад, і радний А. Шумейко ставить внесення, а попирає його контролор О. Е. Малицький і радний І. Гузар, щоб закрити річне засідання головного уряду.

Гол. передсідник заквив наради такими словами: Я пильно слідкував за тою дискусією, яка велась головними урядниками, а зокрема звернув я увагу на ті звіти, які складали головні урядники за минулий рік. І саме я хочу піднести, що звіт кожного урядника виказував певну реальну працю, яку дотичний урядник виконав упродовж року. Цей реальної праці потрібно нам і на цей рік. Її треба ще більше посилити, а тоді ми осягнемо в біжучому році ще кращі успіхи, як у минулому.

Відспіванням національного гимну „Ще не вмерла Україна“ закінчено наради річного засідання головного уряду У. Н. Союзу в годині 7:15 ввечір.

Д. Галичин,

Головний рекордовий секретар У. Н. Союзу.

І. Лисаком і Т. Шпікулою, прийнято одностайно без дискусії звіт заступниці головного передсідника Марії Малевич, так як він був зложений, та уділено їй вотум довіря.

З черги наступила дискусія над звітом гол. рекордового секретаря Д. Галичина. До дискусії над тим звітом зголосились отсі головні урядники: В. Дідик, І. Лисак, д-р А. Т. Кібзей, І. Гузар, Т. Шпікула, А. Шумейко, О. Запоточний, Марія Малевич, М. Давискиба й С. Слободян.

Радний В. Дідик: Мені відомо, що деякі організатори У. Н. Союзу, щоб дістати якнайбільше членів, організують не раз таких членів, щодо яких уже відразу можна висказати сумнів, що вони не вдержаться довго в організації. А таких членів нам не потрібно. Нам треба старатись діставати солідних і сталих членів, а не часових.

Рек. секретар: Коли якийсь організатор працює постійно для У. Н. Союзу й дістане впродовж якогось часу більше число членів, то треба числитись з тим, що якась частина з тих членів відпаде. І коли організатор, організуючи членів, звертає увагу на якість кандидатів, то певним є, що з таких членів відпаде тільки малий відсоток. Коли знова організатор поступав інакше, коли він не вживав свого здорового розсудку у виборі кандидатів на членів, тоді відсоток членів, що опісля відпадають, збільшується. На ту обставину ми звертаємо пильну увагу. Наші організатори мають у тій справі відповідні інструкції від головного виконавчого комітету. Бо нашою засадою є; краще організувати менше, а за те певніше число членів.

Радний І. Лисак заважає, що відділові урядники в його місцевості висказували невдоволення з приводу цього, що головна канцелярія дозволила створити вже другий відділ з молоді. Бо один відділ з молоді був вповні вистарчалним на місто Ньюарк. Запитує також, чи це правда, що на Ньюарк є назначений постійний організатор.

Рек. секретар: Коли головний виконавчий комітет У. Н. Союзу дав дозвіл на створення другого молодечого відділу в Ньюарку, то на те була важна причина. Ту молодь, яка належить тепер до того другого молодечого відділу, не можна було дістати до ніякого іншого відділу. Отже ми мали тут до вибору, або взагалі не мати цієї молоді в Союзі, або знова дати їй дозвіл на створення окремого відділу і в такий спосіб дістати її в ряди У. Н. Союзу. Тимсамим, інтерес організації вимагав, щоб у тій випадку дати дозвіл на створення окремого молодечого відділу.

У. Н. Союз не має ще постійного організатора на Ньюарк. Цей організатор, який тепер є у Ньюарку, працює покищо тільки для одного відділу.

Контрольор д-р А. Т. Кібзей: Рух членів за 1938 рік виказує, що в тому році було суспендованих багато членів. Щоб цьому лихові зарадити в якийсь спосіб, то У. Н. Союз, крім організаторів, повинен іще мати окремих людей, принаймні по великих містах, яких завданням булоб мати нагляд над суспендованими членами. Такі Союзіві працівники малиб відвідати кожного суспендованого члена та старатись придержати його в організації. Очевидно, У. Н. Союз мусів би давати окрему винагороду за таку працю.

Рек. секретар: Це факт, що в 1938 році було суспендованих членів більше як наприклад у 1937 році. Тому справа суспензи членів являється тепер для нас одною з найважливіших справ. Однак цієї справи не можуть розв'язати настановлені згори одиниці. Коли урядники, поодинокі відділи, знаючи своїх членів, знаючи їх маєтковий стан, привички, положення, не припилюють цієї справи, то ніхто інший цього краще не зробить. Тому справа зменшення суспензи членів залежить головню від урядників відділу, а зокрема від секретаря. Секретар може найкраще допилювати цієї справи, а вже на кожний випадок краще, як хтонебудь посторонній.

Радний І. Гузар зазначає, що звіт рек. секретаря іще далі виказує членів у старім роді забезпечення. Чи роблено якісь старання, щоб переписати тих членів до нового роду забезпечення?

Рек. секретар: З кінцем грудня 1938 року було ще 375 членів у старім роді забезпечення. Упродовж 1938 ми не робили вже ніяких окремих старань, щоб тих членів переписати до нового роду забезпечення. Від часу запровадження реформи, ці всі члени діставали вже багато разів пригадку та пояснення, що не переходячи до нового роду забезпечення, вони таким поступованням самі себе кривдять. Бо прийде час, коли вони будуть зобов'язані платити вищу вкладку, а в тому самому часі не зможуть користати з тих привілеїв, які признає новий рід забезпечення. Що вища вкладка для тих членів мусить прийти, то це можна заважити вже хоч би з того, що в минулому році смертність членів старого роду забезпечення була на 50 відсотків вища, як смертність членів нового роду забезпечення.

Радний І. Гузар бажає іще дістати докладні інформації щодо того, який відсоток убуває з тих членів, які є звербовані до організації постійними організаторами.

У відповідь, рек. секретар подає такий приклад: один з організаторів приєднав упродовж року 465 членів. Отже з того числа відпало опісля 63 члени.

У тій самій справі забирає іще слово радний Т. Шпікула та заважає, що головний виконавчий комітет повинен вплинути на організаторів, щоб вони старались діставати тільки таких членів, щодо яких відразу можна набрати переконання, що вони будуть тривалими членами.

Радний А. Шумейко зазначає, що його запит уже був поставлений іншим урядником, і на нього була дана відповідь.

Радний О. Запоточний: Нам треба старатись конечно лучити відділи. Коли в якійсь місцевості є багато відділів, а ще трапиться таке, що між ними нема згоди й порозуміння, то такий стан тільки шкодить організації. Шкідливим є також і те, коли на зборах відділу, замість говорити про способи приєднання нових членів, витрачається не раз час і енергію на політичні дискусії.

Заступниця гол. передсідника Марія Малевич запитує,

чи бувші відділи Згоди Братств роблять якийсь поступ в організуванні нових членів.

Рек. секретар: Покищо тільки один з тих відділів є де-що активний. Упродовж біжучого року будемо старатись оживити ці відділи. Треба буде їхати на збори тих відділів, та обзнайомити їх краще з тими користями, які дає членство в У. Н. Союзі.

Радний М. Давискиба: Чому головний виконавчий комітет У. Н. Союзу не підшукав з родженої тут молоді окремих організаторів, які працювали над приєднанням нових членів?

Рек. секретар: Ми радо повиталиб працю молодих тут роджених організаторів, якщоб тільки такі знайшлися. Ми за ними питаємо й шукаємо. І коли хтось з урядників знає таких молодих людей, то хай подасть нам їх імена.

Радний С. Слободян: Я набрав переконання, що деякі окружні Союзіві комітети присвоюють собі такі привілеї і такі права, які не є згідні з статутом.

Рек. секретар: Ми старались організувати окружні комітети для поширення організаційної праці. Ці комітети не мають ніяких окремих прав.

Контрольор Р. Смурк запитує, який відсоток відпадає з тих членів, які дістають однорічну безплатну вкладку при переході з Молодечого Департаменту до старших.

По скінченні однорічної безплатної вкладки, заявляє рек. секретар, коло 30 відсотків з тих членів залишають організацію. Ми вже не раз звертали увагу на цю важливу справу. Коли членові скінчиться однорічна безплатна вкладка, то, щоб придержати такого члена в організації, його треба не раз переконувати та працювати над тим таксамо, як над зовсім новим членом. Однак, деякі відділові урядники не дивляться на ту справу в такий спосіб. Вони вважають таких членів, начеб уже старими, певними членами, а тому не звертають на них належної уваги. А у висліді є те, що такий високий відсоток з тих членів лишають організацію.

Радний В. Дідик ставить внесення, а попирає його радний Т. Шпікула, щоб замкнути дискусію над звітом рек. секретаря. Внесення відголосовано одностайно. Опісля на внесення радного А. Шумейка, поперте заступницею гол. передсідника Марією Малевич і контрольором Д. Капітулою, прийнято звіт головного рекордового секретаря Д. Галичина, так як він був зложений, та уділено йому вотум довіря одностайно.

Тоді приступлено до дискусії над звітом фін. секретаря-касiera Р. Слободяна. До дискусії над тим звітом зголосились: Т. Шпікула, В. Дідик, д-р А. Т. Кібзей, І. Гузар, М. Давискиба, Д. Капітула, І. Лисак.

Радний Т. Шпікула запитує, скільки коштувала злука Згоди Братств з У. Н. Союзом, та скільки маєтку перебрав У. Н. Союз від Згоди Братств при злуці.

Фін. секретар-касiera: Видатки, получені з переведенням злуки, виносили коло \$5,000. Це були видатки за друку ріжних документів, за поштові оплати, й висилку тих документів до всіх членів і відділів, та заплата актуарієві за виготовлення акту злуки та потрібні обчислення. Щодо маєтку, то У. Н. Союз перебрав будинок, друкарню, один малий моргедж і готівку. Цей увесь маєток виносив суму \$51,000.

Радний В. Дідик: Які гроші виплатив У. Н. Союз до Обеднання?

Фін. секретар-касiera: У. Н. Союз виплатив Обеднанню ті гроші, які були ухвалені минулим річним засіданням головного уряду У. Н. Союзу, і призначені на видавництва Обеднання. Також У. Н. Союз переслав через Обеднання до Рідного Краю ті жертви, які були ухвалені минулим річним засіданням головного уряду й виасигнувані з народного фонду.

Д-р А. Т. Кібзей: Чи за порука держави щодо щадничих депозитів по банках обнімає також і чекові конта? Так, заявляє, фін. секретар-касiera.

Радний І. Гузар заважає, що фінансовий звіт виказує, що зиски на власних реальностях організації виносили 4.88 відсотків, а в тому самому часі є сказано у звіті, що У. Н. Союз має на суму \$89,872.11 таких актив, які не є признані. Отже це виглядало би на втрату!

Фін. секретар-касiera: Непризнаних актив не можна вважати втратою. Це є майно, але тільки воно не є признане як таке майно, яке можнаб зачислити для покриття на забезпечення членських грамот. От наприклад у сумі тих непризнаних актив є \$19,295.40 як вартість друкарні й книгарні. Друкарня і книгарня мають ту вартість, і це є майно організації, однак того роду майна не можна вчислити до резерви призначеної на забезпечення членів. Або возьмім справу бондів. У сумі \$25,272.27 є вчислена сума \$21,990 за Форт Лі бонди, які тепер іще не є упорядковані. Це однак не є втрата, бо ці бонди будуть упорядковані вже цього року, а тоді сума тих бондів, у наступному році, буде вже зачислена до признаних актив.

Радний І. Гузар запитує іще про позицію у звіті на суму \$63,000, а також, чи до фонду ім. Ядловського впливають тепер які гроші.

Фін. секретар-касiera: Сума \$63,000, це зворот тих грошей, які У. Н. Союз одного разу здепонував на закупно державних бондів. У. Н. Союз здепонував \$234,500, а дістав бондів тільки на суму \$171,500, отже \$63,000 звернено Союзіві. Щодо фонду ім. Ядловського, то до нього не впливають ніякі гроші, крім відсотків від теперішнього фонду.

Радний М. Давискиба зазначає, що в звіті є подана сума \$25, виплачена на школу. Яка це була школа?

Фін. секретар-касiera: Минуле річне засідання головного уряду ухвалило \$25 на українську школу в Шікаго.

Радний І. Лисак заявляє, що його запит уже був відповіджений.

Радний С. Слободян запитує, чому не виплачено по смертній заповіді по одному членові з від. 247 У. Н. Союзу.

Є правні перешкоди, а тому не виплачено, заявляє фін. секретар-касiera.

Контрольор Д. Капітула: На минулім річній засіданні ухвалено, що всяку обнижку вартості реальностей можна

переводити тільки з надвишки зароблених відсотків. Зо звіту фін. секретаря виходить, що на двох перебраних реально-стях переведено обнижку їх вартості не з зароблених відсотків, але з посмертного фонду.

Фін. секретар-касієр: Ми вжили надвишку зароблених відсотків за 1938 рік на загальну обнижку реальностей. Знова перебираючи дві реальності на власність організації, ми поступили з їх обнижкою так як це роблено в попередніх роках, а саме, перевели обнижку з тих фондів, з яких дотична інвестиція була зроблена.

Контрольор С. Куропась ставить внесення, щоб замкнути дискусію над звітом фін. секретаря-касієра. Це внесення, поперте радною Стефанією Паліводою, відголосовано одногосно.

На внесення радного І. Гузара, поперте радним В. Дідиком і контрольором С. Куропасем, рішення прийняти звіт фінансового секретаря-касієра Р. Слободяна, так як він був зложений, і уділено йому одноголосно вотум довіря.

На внесення радного С. Слободяна, поперте радними О. Запоточним і Т. Шпікулою, прийнято без дискусії звіт головної контрольної комісії і окремі звіти поодиноких контрольорів, та уділено їм вотум довіря одноголосно.

Опісля контрольор О. Е. Малицький ставить внесення, а попирають його контрольор С. Куропась і заступниця головного передсідника Марія Малевич, щоб прийняти звіти всіх головних радних без дискусії. Внесення перейшло одноголосно.

З черги приступлено до дискусії над звітом д-р Л. Мишуги, як редактора „Свободи“, а також над звітом з його діяльності в Європі в справі допомоги Карпатській Україні.

Над обома звітами велась широка й оживлена дискусія, в якій забирали слово: С. Слободяна, М. Давискиба, С. Куропась, д-р А. Т. Кібзей, Д. Капітула, Марія Малевич, Т. Шпікула, І. Гузар і О. Запоточний. У часі дискусії порушено ряд питань, зв'язаних з нашим життям у краю і тут на імміграції. Дискусія вказала, що головні урядники вповні одобрюють те становище, яке забирає „Свобода“ в різних національних, політичних і громадських справах.

На внесення радного І. Гузара, поперте радними Т. Шпікулою і М. Давискибою, звіти д-ра Л. Мишуги одноголосно одобрено.

На тім вичерпано дискусії над усіма звітами, а головний передсідник закрив збори в годині 6:30 ввечір.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ.

Гол. передсідник відкрив наради в годині 9:15 рано і предложив на порядок дня наступну точку річних зборів, а саме, внесення і ухвали.

Обнижка реальностей. У тій справі забирає слово контрольор Д. Капітула, зазначуючи, що набудуче ми повинні робити всяку обнижку вартості реальностей тільки з надвишки зароблених відсотків, або з окремого фонду, званого „Контінджент“ фонд, а не з посмертного фонду.

Гол. передсідник: Асекураційний Департамент стейту Нью Йорк є за те, щоб усі асекураційні підприємства старались привести до порядку свої реальності, обнижуючи їх вартість принаймні до тої суми, яку виносив моргедж перед самим перебранням дотичної реальності. Іншими словами, асекураційний департамент є за те, щоб усі правні видатки, получені з замкненням моргеджу і всі незаплачені податки, які при перебранні реальностей були дочислювані й додавані до загальної суми моргеджу, були тепер відписані від тої суми моргеджу. У такий спосіб вартість кожної такої реальності булаб привернена до тої вартості, яку та реальність представляла перед замкненням і перебранням дотичної реальності.

Над цією справою вивязалась дискусія, а її вислідом було внесення контрольора Д. Капітули, поперте контрольорами О. Е. Малицьким і С. Куропасем, щоб головний езекутивний комітет У. Н. Союзу перепровадив обнижку вартості тих реальностей, яких оцінка, на думку езекутивного комітету, не відповідає вповні теперішній вартості реальності, з тим, що всяка обнижка має бути переведена тільки з надвишки зароблених відсотків, або з „контінджент“ фонду. Це внесення перейшло одноголосно.

Закупно друкарських машин. Відчитано листа від Української Пресової і Книжкової Спілки, яка повідомляє У. Н. Союз, що деякі друкарські машини, виняті Спілкою від У. Н. Союзу, є зовсім не до вжитку, та що їх треба або направити, або заступити зовсім новими.

Гол. передсідник: Згідно з умовою, підписаною між У. Н. Союзом, а Спілкою, У. Н. Союз є обов'язаний робити коженні напрямки машин. Коли Спілка домагається направи машин, чи заступлення старих машин новими, то це не значить, що може тут є якась вина Спілки в тім, що машини з'яходяться у злім стані. Ці машини знаходились у злім стані вже тоді, коли Спілка їх винаймувала. Вони вже давно потребували направи або заміни. А тепер їх стан погіршується з кожним днем, і деякі машини стають майже неможливі до вживання. Я самий заряджував якийсь час друкарнею і знаю з власного досвіду, яких направи, або яких заміни потрібно в друкарні. Там потрібно конечно нового адресаря, одного нового „лайнотайпа“, нового „джабера“, а крім того треба направити два „лайнотайпи“ і велику друкарську машину.

У дискусії над цією справою забирають голос: Р. Смик, Г. Герман, Д. Галичин, Д. Капітула, М. Давискиба, д-р А. Т. Кібзей, А. Шумейко, О. Е. Малицький, В. Дідик, Т. Шпікула, І. Гузар, С. Слободяна, І. Лисак, С. Куропась.

Опісля контрольор д-р А. Т. Кібзей ставить внесення, а попирає його контрольор О. Е. Малицький і радний А. Шумейко, щоб уповажнити головний езекутивний комітет У. Н. Союзу поробити заходи щодо купівлі й направи згаданих тут машин. Це внесення перейшло одноголосно.

Справа Сиротинця. Цю справу реферує гол. рек. секретар, зазначуючи, що езекутивний комітет У. Н. Союзу, кермуючись ухвалою минулого річного засідання головного уря-

ду, відвідав Сиротинця С.С. Василянок у Філадельфії, Па., та засягнув інформації щодо того, на яких умовах цей сиротинець міг би приймати дітей-сиріт Союзових членів. Здавши звіт з тих відвідин, рек. секретар відчитав опісля листи від кількох Союзових відділів, у яких члени тих відділів висказують свої думки щодо того, на які цілі повинен бути вжитий фонд Сиротинця.

Над цією справою вивязалась жива дискусія, у якій забирають слово В. Дідик, М. Давискиба, С. Слободяна, І. Гузар, Д. Капітула і Р. Смик, а вислідом цієї дискусії було внесення контрольора С. Куропася, поперте радним М. Давискибою, щоб покищо не видавати остаточного рішення щодо фонду Сиротинця, а залишити розв'язку цієї справи на пізніше. Це внесення перейшло одноголосно.

Підмоги на тутешні й старокраєві цілі. Рек. секретар предкладає просьби від студентів про поміч на студії, відчитуючи кожну просьбу зокрема. Ухвалюючи поміч поодиноким студентам, заявляє рек. секретар, ми мусимо мати на увазі, що цього року вплинуло просьб від студентів два рази стільки як у минулому році, а в тому самому часі народний фонд, з якого ухвалюється такі запомоги, виносить тепер меншу суму, як він виносив у минулому році.

Тоді радний В. Дідик ставить внесення, поперте радними Стефанією Паліводою і Юлією Баволяк, щоб відповідно до літ студії, активності й маєткового положення кожного студента, уділити поміч від \$25 до \$50, з тим, що коли з одної родини більше як одна особа внесла просьбу, тоді тільки просьба одної особи може бути узгляднена на ту квоту, яка є найвищою, а саме, \$50. Для усіх аплікантів рішення призначити разом \$2,065. Це внесення перейшло одноголосно. Поміч отримали такі члени-студенти: Павло Пупчик з від. 4. \$35; Стефан Пласконос з від. 7. \$50; Анна Пухер з від. 7. \$25; Михайло Сухиня і Андрій Петрунцьо з від. 7. по \$35; Михайло Козак з від. 22. \$45; Юлія Бінковська з від. 23. \$35; Катерина Клош з від. 30. \$35; Іван Стах з від. 31. \$35; Марія Кісь з від. 45. \$35, а Євген Малик також з від. 45. \$40; Ольга Малевич і Мирон Шпікула з від. 53. по \$40; Олександра Ликтей з від. 69. \$45; Іван Білінський з від. 54. \$40; Данило Таран з від. 75. \$35; Іван Олексик з від. 102. \$40; Павло Гуменюк з від. 147. \$40; Анна Біленька з від. 151. \$35; Петро Бонк з від. 157. \$35; Юлія Кусей з від. 171. \$40; Павло Парашак з від. 179. \$50; Дмитро Цмайло з від. 188. \$35; Іван Мацевка з від. 203. \$40; Іван Харамбура, Михайло Дудра і Володимир Душник з від. 204. по \$45; Ольга Конюх з від. 223. \$25; Володимир Проць з від. 223. \$35; Іван Кучірка з від. 239. \$40; Йосиф Пелех з від. 259. \$35; Іван Кулявещ з від. 262. \$35; Данило Коруня з від. 276. \$35; Іван Заканич з від. 286. \$35; Володимир Гушак з від. 291. \$50; Петро Михальчук з від. 292. \$40; Антін Оліяр з від. 296. \$35; Володимир Пішик з від. 319. \$35; Дмитро Слободяна з від. 324. \$45; Богдан Лабойко, Іван Кудлик й Катерина Хомощ з від. 338. по \$35; Зиновія Скоратко з від. 358. \$35; Михайло Скоробогач і Євген Пула з від. 361. по \$45; Стефанія Чайка й Наталія Бревка з від. 364. по \$35; Мартин Письменний з від. 370. \$35; Адольф Марушак з від. 370. \$40; Олекса Яремко з від. 375. \$40; Андрій Фейка з від. 384. \$35; Андрій Прухницький з від. 390. \$40; Мирослав Кук з від. 401. \$40 і Анна Оземок з від. 419. \$35.

На внесення радного А. Шумейка, поперте радною Стефанією Паліводою і контрольором д-ром А. Т. Кібзеем, ухвалено одноголосно призначити з народного фонду \$200 на видавництва Обеднання англійською мовою.

Контрольор С. Куропась ставить внесення, поперте радним В. Дідиком, щоб внаслідок з народного фонду \$1,000 на визвольну боротьбу. Знова контрольор д-р А. Т. Кібзей ставить внесення, поперте радними М. Давискибою і І. Гузарем, щоб призначити на визвольну боротьбу \$500. Перейшло внесення контрольора д-ра А. Т. Кібзея, яке отримало 10 голосів. Внесення контрольора С. Куропася отримало 5 голосів.

На внесення радного І. Лисака, поперте радними Юлією Баволяк і Т. Шпікулою, рішення одноголосно призначити \$250 на Рідну Школу; по \$150 на Сиротинець у Філадельфії, Па., українську вищу школу в Естемфорді, Конн. і на Лемківщину; по \$100 на інвалідів, Просвіту і політичних в'язнів; по \$50 на національний музей у Львові і сиротам у Львові.

Контрольор О. Е. Малицький забирає слово в справі пам'ятника Володимира Великого в культурнім городі в Клівленді, та заявляє, що хотів У. Н. Союз призначити уже \$1,250 на цей пам'ятник, однак тепер потрібно ще кількасот доларів, щоб викінчити будову підстави, на якій буде вноситься пам'ятник. На внесення радної Стефанії Паліводи, поперте контрольором О. Е. Малицьким, ухвалено більшістю голосів призначити на ту ціль \$250.

Видання історії України англійською мовою. Д-р Л. Мишуга заявляє, що Обеднання має уже зібрані та приготовані всі матеріали для видання історії України англійською мовою. Отже історія є уже написана, а тепер потрібно тільки грошей на її видання. Маючи на увазі, що історія обнімає коло 700 сторін друку, то видрукування такої книги й її оправа потягне за собою поважні видатки. У. Н. Союз причинився уже своїм щедрим датком на заплату за написання, а властиво за переклад цієї історії, а й тепер певним є, що коли У. Н. Союз не прийде з відповідною поміччю, то цієї історії не можна буде видати.

У дискусії над цією справою забирають слово С. Куропась, С. Слободяна, М. Давискиба, А. Шумейко, д-р А. Т. Кібзей, Р. Смик, І. Лисак, Д. Капітула й І. Гузар, та висказуються за те, що коли У. Н. Союз має далі жертвувати поважну суму гроша на видання історії України, то краще буде, коли У. Н. Союз самий перебере на себе її видання, тим більше, що цього року припадає 45 ліття У. Н. Союзу і з приводу цієї важної події, У. Н. Союз міг би якраз зробити нову, велику прислугу для цілої української імміграції і українського народу. З нагоди 40 ліття У. Н. Союзу ми видали ювілейну книгу У. Н. Союзу, а тепер з приводу 45 ліття ми повинні видати історію України англійською мовою, яка

3 ДНЯ

ЩЕ ПРО ЄДНІСТЬ.

Президент Рузвельт недавно вислав послання до молодих демократичних клубів, в якому сказав: „Партійна організація не авто, при допомозі якого мобілізований настрій Злучених Держав Америки може куди небудь дістатись. Коли шофери організації розумно вибирають напрям, їзда їх буде добра і вони досягнуть цілі, до якої їдуть. Коли ж вони недотепи, то організація знайде шлях на скalistім шляху і можливість ушкодження чи знищення складових частин є такою великою, що воля народу не знайде свого сповнення”.

Далі президент твердив, що організовані члени ні одної партії не годні вибрати в наступних виборах президента. Рішальний голос матимуть ті мільйони американських громадян, які не є організованими членами, ні Демократичної, ні Республіканської Партії, але пильно приглядаються до напрямних обох політичних партій, та в рішальний момент піддержують всеціло той провід, який уважатимуть кращим.

РІЖНИЦІ В ПАРТІІ.

Далі президент обговорював різниці в лоні даної партії. Він каже, що різниці в поглядах це природне явище. Люди дивляться на справи з різних боків. А чесний політик, коли має якісь вироблені переконання, навіть повинен ті свої переконання обороняти. Однак ці різниці не раз доходять до таких границь, що сплутують працю. Тоді треба прочистити ситуацію. І на це радить президент: „Коли люди різняться з тим напрямком, яким ступає партія, мні здається, залишається тільки два чесні виходи: вступити до тої партії, яка краще підтримує їхні переконання, або підняти свої пересуди і залишитись лояльними”.

Бо коли ні одно ні друге не наступить, то в нутрі партії наступить розкол, „самогубство”, говорить президент.

ІДЕОЛОГІЧНА ЄДНІСТЬ.

Тими своїми словами президент підкреслив, що щоб дана партія, чи організація, могла їхати, посуватись вперед, виконувати свої завдання та сповнювати свої ідеали, вона мусить бути внутрі ідеологічно зєднана. Ті люди, що стоять в провіді, мусять мати спільні переконання, мусять дивитись на основні справи однаково і погоджуватись засадничо з головними напрямками. Бо коли один провідник буде говорити одне, інший що інше, то або треба буде витрачувати велику кількість енергії на безнастанні натиски, щоб бодай троха перетягнути керму на свій бік; або, коли ні один ні другий не поступиться зо своїх переконань, наступить цілковитий застій.

ОБОРОНА „МЕХАНІЧНОГО“ ОБЕДНАННЯ.

Дехто далі обороняє погляд, що можна обєднати різні групи механічно, себто вже тим, що представники різних груп і переконань зійдуться разом, та засядуть до спільного столу, чи створять якийсь спільний комітет. Такі обєднані комітети можуть успішно працювати лиш короткий час, для якихось надзвичайно важких подій, як поміч Карпатській Україні, влаштування протесту чи маніфестації, і т. п. У справах таких, як визволення нашого краю, вони, коли не обєднані ідеологічно й не мають однакових поглядів — такі мусять виявити свої різниці. Бо ті різниці вже є у них, у їх переконаннях. На до-

гу мету, в практичній роботі, вони їх здавлювати не зможуть.

ЄДНОСТІ ПОТРІБНО.

Єдності, безперечно, дуже нам потрібно. Але не механічної, лише ідеологічної. В нашій визвольній війні в часі великої війни „ідеологічна балаканина” приносила велику шкоду. Міністри дебатували, балакали, різнилися, сварилися, а справа тяжко терпіла.

Та призадумаймося над тим, чи ця балаканина не розпалошилась була якраз тому, що дані міністри не були обєднані ідеологічно, тільки механічно? Чи не тому, що вони не мали одних і тих самих поглядів на дані суспільні справи, а лучило їх лиш те, що були в однім кабінеті? Якби вони були мали однакові, або бодай в засаді однакові, погляди на різні справи, то чи було б стільки непотрібної балаканини? І вкінці, якби ті кабінети міністрів, замість сваритись і спиновати роботу, були усунили незгідливих міністрів, чи не була б на тім значно зискана суспільна робота?

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

САВТ БРУКЛІН, Н. Й.

Свято Шевченка.

Дня 2. квітня перший раз в історії Савт Брукліна відсвяткувало місцеве громадянство Шевченкове свято. Всі наші товариства, а це 293 від. У. Н. С. тов. Любів 111. від. Р. С., Молодечий Клуб і Сестрицтво Серця Христового взяли активну участь в самій підготовці свята, як рівнож і в святі. Вже в год. 6. ввечером наша галя під церквою була заповнена по береги.

Свято відкрив глибоко обдуманою промовою шановний наш парох о. А. Лотович. В своїй промові торкнувся і останніх подій на Карпатській Україні, зазначаючи, що ці наші герої росли і ховались на творах Шевченка. Молодечий хор тутешньої нашої молоді, під умілою рукою свого диригента п. В. Савіцького, гарно відспівав І. Воробкевича „Думи мої”, А. Кошиця „Уже літ за двісті”, „Ой на горі там жінці жнуть”, та „Ой рано, рано”. Крім того цей самий хор виконав пісні „Коваль” М. Гайворонського, „Котилася зоря” М. Лисенка, „Засяло сонце золоте” В. Недільського, „Живи Україно” М. Гайворонського і „Завіщання” М. Вербицького. Хор ще не довго існує при нашій малій церкві, але виявився зі своїм завданням якнайкраще.

Наша молода співачка п. Рена Балук відспівала дві пісні в англійській мові при допомозі скрипкового акомпаніменту нашого молодого скрипака Ол. Денегі. Декламували твори Шевченка: В. Фікташ, В. Демидчук і п-і А. Томашевська. Найкраще випала декламація п-і А. Томашевської „До Основняненка”, яку то поему декламаторка віддала з повним зрозумінням.

Промову про Шевченка по англійськи виголосив Волод. Рибка, який знаний нашому загалові з різних виступів, якими він не раз проводив. Промова його опрацьована дуже гладко була дуже цікавою, особливо для молоді. Тому, що наш молодий В. Рибка по фаху маляр і працює в артистичнім відділі світової вистави, говорив він дуже цікаво про малярську працю Шевченка. Святочну промову виголосив п. Євген Ляхович. Бесідник згадав також про події на Карпатській Україні і з гордістю підніс, що коли чехи, маючи всі військові засоби, ганебно піддалися без одного вистрілу, то українці майже голіруч боролись проти

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА

ВИДАНА З НАГОДИ
СФОРМУВАННЯ ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЗРЕДАГУВАНЕ

Д-Р ЛУКА МИШУГА

ДЖЕРЗІ СІТІ, НЬО ДЖЕРЗІ
НАКАДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
1936

ЦІНА \$2.00

правильної малярської армії, після імені артистів, поазбучним врятували добре імя і честь свого народу.

Ніяк не можна поминути мовчанкою виступу на цім святі нашого славного співака п. П. Ординського, який відспівав дві пісні, а це: Лисенка „Мені однаково” до слів Шевченка і другу, також підходячу до хвилі і настрою учасників. Виступ п. Ординського присутні нагородили яскравими оплесками. На кінець ціла саля заспівала „Ще не вмерла України”.

Дохід зі свята призначено на „Карпатську Січ” а зглядно на поміч потерпілим в теперішній трагедії. Враження зі свята було гарне і хоч можливо матеріальна сторона не вийшла дуже добре, то з другої сторони моральна користь величезна. Кінчаючи цей допис дозволю собі висловити надію, що наша маленька громада, починаючи від цього року, буде рік-річно віддавати глибокий поклон своєму будителю.

Марія Демидчук.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Мої враження з вистави малярської.

В „Свободі” з дня 3. квітня ц. р. в рубриці „з українського життя” згадано про виставу картин широко знаного нашого мистця п. Івана Кучмака, який взяв участь у виставі американських артистів в „Гренд Сентрал Пелес” в Нью Йорку.

Щоби оглянути згадану виставу, вибрався я ще з одним моїм знайомим.

По заплаченню 10 центів вступу вийшли ми до просторого виставового салі четвертого поверху „Гренд Сентрал Пелес” і хоч це була будна дня, застали повно людей, що стояли гуртками перед картинами, оглядали, критикували, оцінювали. З трудом просмикаємось і собі, оглядаючи виставлені картини, шукаючи картин нашого земляка, які звичайно нас найбільше цікавлять! Картини всі розміщені

під імені артистів, поазбучним. Нарешті добиваємось до букви К і вже здалека бачимо, великий гурт людей перед образами. Було нам як українцям приємно твердити, що це гляділи десятки очей на праці п. Кучмака. Між гуртом перед згаданими картинами помічаємо ще двох наших громадян, які з захопленням подивляються твори нашого мистця, що представляють зиму і літо. Дивись на ті картини і відчуваєш мимоволі, що це не малюнки, а жива українська природа перед очима.

Перша картина, зима, представляє закут маленької подільської річки, замерзлої, покритої снігом, що місцями продирається крізь лід. Через річку кинена кладочка, а білі берези, мов сторожі, стоять на березі і кидають довгу синюватину, а ген далеко здається цілими мільями сніжна далака. Майстерно віддана там перспектива, і вірно переданий глибокий сніг, на яким синіми дугами грають довгі тіні і ясні-блискучі соняшні світла. Скільки споминів з рідного краю навіває ось така картина!

Друга картина це літо під назвою „Рефлексії”. Чудовий вид річки, знова нашої, дарма, що змалювана десь в околицях міста Гудсону (як казав артист). Дивись, так і хочеться піти берегом понад річку та сісти коло хлопчини, що сидить на березі і рибку ловить. Так знаменито передав артист перспективу! А вода! Скільки краси в ній! Дерев, беріг, небо так натурально відбиваються в воді, що відчуваєш глибину річки. Кругом гаряча літня днина, повно сонця і приємний холодок в тіні дерев. Стоїмо довго і дивимось і мило нам чути як чужинці довкола нас не жалують слів похвал для картин нашого артиста.

Шкода тільки, що лише дві картини дав наш артист на виставу! Сподіваємось, що п. Кучмак в короткому часі дасть свою власну виставу з своїх праць, особливо в тих, що зв'язані з визвольними змаганнями, які віддавна стоять попід стінами в його студії, не говорючи вже про новопочаті праці-студії над картинами з теперішніх героїських боїв у Карпатах.

На добро українського мистецтва тут на еміграції хочу додати: Чи не варто мати постійну організацію наших мистців, яка влаштувала б свої власні вистави і тим самим давала нашому громадянству змогу ближче запізнаватися з нашим мистецтвом.

Маю надію, що широкі кола нашого громадянства радо пішлиб мистцям на зустріч і знайшлися у нас і такі, що закупилиб твори.

М. Новак.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ІМІГРАНТКА ДО ІМІГРАНТІВ ПРО ОСТАННІ БОЛІ.

Громадяни Осип і Анастасія Кочани з Джоліет, Іллінойс, надіслали нам листа, якого одержали від одної заслуженої нашої суспільної діячки, що живе на імїграції в Празі. З цього листа подаємо так:

„Мав би це бути великий лист із радісними побажаннями у привітаних, та доля наслала нам такий страшний удар, що не піднімається рука писати, взагалі. Але я знаю, як Ви чекаєте на кожну вістку від тих, що стоять ближче до катастрофи.

„Всі ми дивились на те єдине віконце, що відчинилось і впустило в нашу темну неволю промінчик сонця. Очі всіх і серця всіх були там, при маленькій і молодій нашій державі. І серце тугло з жалю, а розумом тяжко було збагнути, що рівно через 24 години після відкриття першого союму — нічого вже немає... А пізніше, з якими муками ловили ми кожну вістку, що була одна жакхливіша другою! Попередній і цей тиждень минули як якийсь шалений, грізний сон. Ті пластуни, що ще ми з ними недавно бували в мандрівках, усміхнені їх обличчя,

молоді очі, які так добре пам'ятаємо — загинули тяжкою смертю від розстрілу, повешення, замучення... Їхні молоденькі жінки і дітки лишилися без помічі, без даху, без землі під ногами, а з серцями, повними жаху й болю. Сотні, чи і тисячі полягли в славі боротьбі. Тисячі з дрібними діточками пішли на еміграцію, лишивши все добре, абсолютно все в дома.

„Партизанська боротьба в горах триває ще далі. Крути повторюються стрократ. Рідні торі обліваються рідною кров'ю й засипані трупами рідних синів.

„Одну чи не найтрагічнішу сторінку творить доля давніх емігрантів, що відси поїхали на Карпатську Україну. За часів самостійності боролись на три фронти, попали на чужину з ранами, зі знищенням здоров'ям... Тут жили в біді, понабирались сухіт, боролись з емігрантщиною. А покинули рідний голос, поїхали на рідну землю, що ось стала вільною і покликали вірних синів на службу нації. Наприклад, мої знайомі випродали тут свої останні злиденні речі, позичили ще трохи грошей, щоб скорше виїхати і працювати в рідних установах. Жінка і дитинка туберкульозні. Тепер чоловік загинув, а мати і дитина? Виїхали серед страшно-го страхіття, а ту що їх чекає? Майже голодна смерть! Таких емігрантів багато. Але значно більше їх ще в дорозі, в Румунії, Югославії, Німеччині.

„Є тут море людського терпіння і нема змоги його зменшити! Правда, де можемо, там помагаємо, чи жертвами чи натурою. Я якраз запропонував двом студенткам, щоб жили в мене, бо їх родичі невідомо де, а дівчата опинилися просто на вулиці... Чимало такої молоді є тепер у Празі. Наш Жіночий Союз видає щодня дарові обіди, але й це дуже мало, бо товариство не має багато засобів.

„Тепер розмножує на машині заклик до цивілізованого жіноцтва в справі хоч моральної помічі жінкам і дітям нашим, які мусять сидіти по таборах і яким бракує абсолютно всього. Між жіноцтвом чужим є багато впливових прихильниць наших, які можуть вплинути на свої урядові кола, щоб хоч наші жінки і діти мали певні пільги підчас евакуації. Не сміємо мовчати про наше горе, бо воно таке велике, що словами його не опишеш.

„Це страшне нещастя так цілком нас захопило, що всі особисті справи ніби зникли”.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

Жертвам малярського дикунства.
Братство св. Івана Хрестителя, 15. 270 У. Н. С. на своїх зборах 15. квітня ц. р. ухвалило з каси \$25. Крім того члени доложили від себе \$19.50. Разом \$44.50 переслано через Обєднання на призначену ціль. Зложили по \$1: М. Косинович, Н. Пигур, М. Баран, Л. Кулич, В. Гіль, Г. Грива, А. Борик, Г. Шустикевич, С. Савчук, Н. Зань, П. Козачок, А. Мазур, А. Коринько, С. Василук, В. Маланяк, П. Світличкий, О. Якіш, Н.Н.; по 50 ц.: М. Савчук, Парася Осміловська, Я. Осміловський.

КЛІВЛЕНД, ОГАІО.

На Культурний Город.

З нагоди 63-літньої річниці уродили пані Юлії Волосецької, її родина і знайомі влаштували їй несподівану завазу, на яку прибуло чимало гостей. Серед гостів були виголосили желання і привітти, а також забрали голос п. І. Трембляк і піддав думку, щоб з тої нагоди перенести збірку на якусь користну народну ціль. За збірку пішли С. Морозович і пані Габрієльська. Зложили по \$1: Т. Мураль, Я. Колодій, І. Трембляк, В. Репушинський, А. Бонас; по 50 ц.: пані Габрієльська, С. Морозович, пані Маринчак, С. Сич, пані Рісія. Дрібними \$2.85. Разом \$10.35, які призначено на культурний Город в Клівленді.
С. Морозович, К. Габрієльська.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Жертвам малярського дикунства.
Д-р Степан і Ольга Суконаченки переслали через Обєднання \$10 на раних і полонених з Карпатської України.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Жертвам малярського дикунства.
Отець Д. Профета переслав через Обєднання \$15.16 на раних і полонених з Карпатської України. Ці гроші прийшли зо збірок: в церкві, підчас Служби Божої \$7.86 і \$7.30 з продажі значків під церквою, переведеної п. В. Найданом.

НЬОАРК, Н. ДЖ.

На жертви малярських дикунств.
Послали \$5 на сім'ю п. Карпатської України, котрі потерпіли від малярських звірів.
Іван Корбіло.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Жертвам Карпатської України.
Гром. Микола Кривий, член від. 204 У. Н. Союзу, переслав через Обєднання \$5 на раних і полонених з Карпатської України. Михайло Олійник, теж член згаданого відділу зложив \$1 на видання в англійській мові історії України.
М. Білзник, секр.

БРУКЛІН, Н. Й.

На Рідну Школу.

Пані Марія Демидчук передала через Обєднання \$15 на Рідну Школу. В тій сумі містяться зібрані підчас Великодня кошти церкви св. Миколая в Брукліні \$14 і \$1 від п. Н. Галуду на Нью Йорку, з нагоди ювілею тов. Любів, п. У. Р. С., на Савт Брукліні.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

На жертви малярського дикунства.
Народний Дім укр. амер. громадян переслав через Обєднання \$25 на раних і утікачів з Карпатської України.
Степан Грива, голова, М. Криковський, секр., І. Білограм, касир.

САВАНА, ДЖОРДЖІЯ.

Жертвам Карпатської України
Послали від себе \$10 на поміч раним з Карпатської України.
Василь Нагай.

НЕ ВЗЯВ ЗО СОБОЮ

Альбанський король Зог, утікаючи перед італійською інвазією, лишив у своїй палаті в Тірані улюбленого супа (стерв'яка). Італійські жовніри знайшли його в горді палаті з двома медведями.

НА ЛІТЕРАТУРНІ ТЕМИ

(УПС. Р.) Римський тижневик літератури й мистецтва „Меридіано ді Рома“ ч. II, з дня 19. III. 1939, містить статтю проф. Людіжі Сальвіні п. з. „Одна українська антологія“ в Парижі 1938 р., зі вступним начерком літературних та політичних напрямків українських письменників з гурту Хвилювального. Подаємо авторську оцінку згаданої антології.

„Добір творів, поміщених в тій антології робить якнайкраще вражіння: „Іван Босий“ (Підмогильного) — це оповідання трохи на старий лад, але непомітний драматичний сил у тугості, головний в останніх сторінках. Його вже було перекладено в „Лав Джорнале ді Публіка“ та „Летература“, 1938 р., ч. 1 і 2). В оповіданні „Тварина“ Слісаренко виявляється досить слабким реалістом, що ще кохається в романтизмі. Кінцево оповідання навчальний та моралізуючий, відповідно до давньої моди. Але там і такі малюнки, що нагадують другог (й кращого) Слісаренка: дика боротьба між псом і людиною, голод. Вкінці деякі особливості нагадують, що автор початково був поетом.

Хвилювний заступлений тут прегарною сатирою на советське життя, дуже відомим „Іван Івановичем“. Герой оповідання... вже знає і нам (з перекладу в „Рассенья Італіяна“) — серпень, 1939 р. Переклад помістили відтак численні часописи). З естетичної точки погляду і в Хвилювальному знайшлися праці більш репрезентативні і конструктивні від цієї злізливої сатири, заведи скритої стилем оповідання на англійський лад але з перевагою Свіфта й Текеря над Дікенсом). Але ж це сторінки, що осуджують червоне лицемірство краще за всякі засвідчення та сухі документації, і їх перечитується все з приємністю. Кундзіч зі своєю „Романтичною вилазкою“ і Досвітній з „Нас було троє“, заступлені літературними вимками, що найбільше відповідають їхньому правдивому обличчю, і що являються найбільш репрезентативними для їхньої творчості. Косинка в своїй „Темній ночі“ дає блискучий зразок свого прозового ліризму, на близькому для нього тілі повстань і підступного ступу. Журнал „Августеа“ (з 15-го жовтня 1937 р.) вже вмістив був оповідання Косинки п. з. „Десять“ в перекладі Сальвіні — прим. УПС. Р.).

Слідують найкращі сторінки з „Чотирьох шабел“ Юрія Яновського, вже не в проріджений і напнений ліричний атмосфері, над якою зависає смерть, але з широкими описами старої епопеї, де смерть і бравура являються товаришами чину, з ритмічним чергуванням подій героїв та мас навкруги чотирьох очайдушних протагоністів.

„Ця антологія — підсумує автор рецензії — не могла мати кращого закінчення. І ми можемо тільки висловити побажання, щоб якнайскорше Італія могла пізнати й інші зразки з тих письменників, що їх твори були тут заступлені.“ „Вона — земля“ Стефаніка в перекладі на Італійську мову.

Римський двотижневик „Августеа“ ч. 9, з дня 15. березня 1939 р. містить цим разом ще один переклад проф. Сальвіні, „Вона — земля“, Стефаніка, що по Італійськи звучить „Лей — ля terra“. Цей дуже гарний переклад знаменний тим, що його солідно опрацьований стиль та добір слів дуже вірно віддають зміст і стиль нашого славного письменника.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СИРАКЮЗ, Н. І.

На поміч Героям, раненим Січовикам.

З рамені ОДВУ ч. 9 при співучасті цілої громади, ми приготували величавий обід на 26. березня ц. р., а увесь дохід був признаний на закупню літака для Карпатської Січі.

Та протягом двох тижнів надлетіла до нас вістка: мадярські гунни нападають на Карпатську Україну! І нами приготовувався обід на 26. березня ц. р. перемінюється в жалувий, сумний день.

Але велика трагедія не залямила наших громадян. Вони явилися громадно. Гості засіли до столів. Голова Комітету, Г. Туркевич відкрив обід, і пояснив в чім справа. Трагедія на Карпатській Україні перемінює наші пляні і прихід з обіду піде на поміч раненим Січовикам. Потім передав далі ведення тостмайстра, п. Р. Пристаєві. — Р. Пристаєв, покликав о. М. Кузіва, який виголосив патріотичну одногодинну промову. Згадуючи про світові потуги, які приготувалися до боротьби за свої інтереси, бесідник сказав, що цілий світ стоїть на передодні загальної війни.

І знов наш нарід переживає страшний біль. Отже, що ми маємо робити в цих трагічних часах? Слухати Українського Проводу, який вірить у свої власні сили.

Ми мусимо задержати пошлук, дисципліну й солідарність. Помогти матеріально і морально нашим братам на вільному шляху. Задержати холоднокровність в таких моментах як тепер.

Далше покликано до слова гром. В. Прибила, який висказав надію, що ворогам не побороти український нарід, що хоч пережив сотки літ в неволі, а не подався. По тім він закликав зложити жертви на поміч раненим. Зложили: о. М. Кузів \$2; по \$1: В. Прибила, С. Козуб, М. і Ю. Співак з Фултон, Н. І., Г. Туркевич; по 50 ц.: Д. Криль, М. Ліщинський, М. Масляк, М. Корній, П. Бойко, М. Мерва, В. Корняк, М. Гусак; решта дрібними. Разом зібрано \$19.75. Анастасія Дембіцька, голова Орг. Жіночої Громади зложила від жінок \$5. Разом \$24.75.

Далше тостмайстер покликав до слова гром. М. Співака з Фултон, Н. І., який закликав присутніх, щоби держалися кличів народу, творили силу, й помагати всіма способами нашим братам в рідному краю.

Забравши слово теж гром. А. Фішер і інші представники місцевих організацій.

Члени ОДВУ, пані А. Костів, яка зайнялась приготуванням цього обіду, разом з л. Захарків, А. Шмоколюк і іншими, сказала, що вона вдовола тим, що може працювати для народної справи, і що українська ідея, без огляду на перешкоди, зближається до здійснення.

Обід випав надзвичайно добре. До цього причинилась багата пані А. Дембіцька, пані Костів і пані А. Фішер, чи то продаючи тикетів, чи приготуванням обіду для сотки людей.

До обслуговування гостей був тимчасовий комітет У. Ч. Хреста, який організує панна Т. Дембіцька з молодих дівчат.

БРОНКС, Н. І. ЗАПРОШЕННЯ БРОНКС, Н. І.

НА СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ

ЗАХОДОМ ЦЕРКОВНОГО СЕСТРИЦТВА І БРАТСТВА ПР. ДІВИ МАРІЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛ. ЦЕРКВИ СВ. ВОСКРЕСЕННЯ В БРОНКС, Н. І.

В НЕДІЛЮ, 30. КВІТНЯ (APRIL 30, 1939) СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ з такою програмою:

1. СОБОРНА СЛУЖБА БОЖА в годині 10. рано.
2. ПОСВЯЧЕННЯ ПАСОК і пр. арав по Св. Іоан. в шкільній галі.
3. СВЯТОЧНИЙ ОБІД, музичні продукції шкільної молоді, промови і т. ін.
До участі запрошуються всі місцеві й околиці громадяни. — Комітет.

НОВІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ДЛЯ ВАШОГО ДРАМАТИЧНОГО КРУЖКА

ЛЕСЬ КРУТИЙ КОМУНІСТОМ, А. Данко, комедія на 2 дії, 4 особи 30 ц.
ДЕ ЧОРТ НІЧОГО НЕ ВІДІЄ, ТАМ БАБУ ПОСІЄ, Р. Моретич, трагікомедія, на 3 дії, 9 осіб 35 ц.
ШИНКАРЧОЧКА ЧАРІВНИЦЯ, О. Скалозуб, комедія на 4 дії, 6 осіб 50 ц.
БО НЕМОЖНА СОБІ ІЗ БАБАМИ ІЗ ЛІКАМИ РАДИ ДАТИ, В. Човник, комедія на 4 дії, 7 осіб 40 ц.
ЗА СЕСТРОЮ, Б. Іванко, пєса на 5 дії з часів козаччини на основі повісті А. Чапковського, 9 осіб 40 ц.
НАУКА В ЛІС НЕ ЗАВЕДЕ, Р. Моретич, сценічна картина на 3 дії, з життя молоді, 11 осіб 30 ц.
ЗА КРАЩЕ ЗАВТРА, М. Баланчук, пєса на 3 дії, 11 осіб 40 ц.
РІДНА КРОВ, Е. Головін, картина на 4 діях, 12 осіб 35 ц.
БАВСЬКІ ЗАБОВОНИ, комедія у 4 відслоніях, 7 осіб 30 ц.
ГАПКА БУШОВНИЧКА, Т. Лилик, комедія на 3 дії, 8 осіб 40 ц.
ТЕСТАМЕНТ, В. Мартиневіч, трагікомедія на 3 дії, 12 осіб 35 ц.
ВЕЛИКИЙ КНЯЗЬ ВОЛОДИМИР, В. Ковальчук, історична драма в 4 діях, 20 осіб і гурт, з режисерськими помітками і з партитурою 50 ц.
КРУТИ, історична драма на 3 дії і ЖИВИЙ ПОМЯНИК, апотеоза Крутицького Чину, М. Мирославич 35 ц.
В КРІПАЦЬКІЙ ТЬМІ, В. Лопушанський, пєса на 2 дії з життя Тараса Шевченка 35 ц.
САДОК ВИШНЕВИЙ КОЛО ХАТИ, В. Лопушанський, пєса на 1 дію з життя Тараса Шевченка 30 ц.

Замовлення слати до:
"СВОБОДА",
88 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

Обід закінчено співом „Ше не вмерла Україна“.

На просьбу ексекутиви ОДВУ ч. 9, о. М. Кузів завідав парохією в церкві в часі Воскресення Христового, щоби зложили жертви на ранених Січовиків.

Збіркою зайнялись члени ексекутиви ОДВУ: І. Пігуляк, В. Прибила, Г. Туркевич, М. Ключик, Л. Кат, Р. Пристаєв, М. Гусак. Зібрано \$25.50.

Дохід з обіду був \$33; збірка підчас обіду принесла \$24.75; збірка коло церкви на Великдень \$25.50. Разом зібрано \$83.25.

Г. Туркевич.

Відомі українські артисти Микола Карлаш і Михайло Швець у фільмі „Запорожець за Дунаєм“.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ЛІТЛ ФОЛС, Н. І.

На поміч раненим Січовикам.

В неділю 16 квітня в місцевій укр. прав. церкві священик заявив, що по службі Божій при дверях будуть стояти молоді члени Червоного Хреста і члени гуртків, та збирати при тім жертви на ранених і калік з боїв за волю Карпатської України. Священик закликав людей зложити шепарі жертви, бо ці жертви під попу дуже потрібні. Збіркою записались: Ольга Басій, Софія Спурза, і Евгения Паламар. Збірка принесла \$9.80.

В той сам день церковні урядники влаштували спільне свячення в галі У. Н. Дому. Отець І. Шурер попросив громадян, щоб зійшлися на галію. Таке свячення наша громада влаштувала перший раз. Прийшло відповідне число людей, а отець парох поблагословивши те, що було на столах, виголосив гарячу промову, в якій згадав про недавнє часи, коли українські громадяни збирались були в тій самій галі, щоб висловити свої домагання самостійної Карпатської України, а тепер не дали тій маленькій Карпатській Україні жити самостійним життям. Далі промовляли: Т. Стрик, Н. Паламар, Л. Спурза, М. Рупач, І. Кравецький. Всі вони з жалем говорили про те, що сталося на Карпатській Україні. При тім закликав приярних не опускати рук до праці, не тринити надії, бо воля може перазаблизнутися для українського народу і то на всіх його землях. Гром. М. Рупач закликав приярних родичів, щоб вони осві-

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У суботу, 22. квітня 1939, пи-мер у Джерзі Сіті, Нью Джерзі, довголітній член Братства св. Петра й Павла, відділу 257. У. Н. Союзу.

ВАСИЛЬ ФУРКА.

Покійний походив з села Руски, повіт Перемишляни, Галичина, де родився 20. грудня 1882 року. Мав при смерті 56 літ. До У. Н. Союзу приступив у 1927 році.

Полишка він вдового жену Марію.

Похорон відбудеться в середу, 26. квітня, в 8:45 год. рано, з дому жалоби, 246 Гров Стріт у Джерзі Сіті, до української греко-католицької церкви св. Петра й Павла, де в 9:30 год. рано відправиться богослуження. Потім похорон піде на цвинтар Голі Нейм.

Братство св. Петра й Павла рішало взяти в похороні гримальну участь.

домляли в українських справах своїх дітей, та лишали на своє місце борців за українську справу. Вітак переведено збірку на поміч карпатським січовикам. Зложили по \$1: о. І. Шурер, Т. Стрик, М. Рупач, І. Кравецький, М. Болдик, М. Савосів; по 50 ц.: М. Русин, І. Погорецький, Л. Понентелок, А. Постулак, В. Петрашек, Н. Паламар; дрібними жервами \$4.20. Разом \$13.20. Збіркою записались: Марія Русин, Михайлина Паламар. З тіми гримами, що зібрано під церквою разом було \$23, які вилано через Обеднання на призначену цілю.

Н. Паламар.

ШКАГО, ІЛЛ.

На народні ціли.

Союз Українок Америки, від. 36, на Савт Сайді, на своїх місячних зборах рішив з нагоди Різдвяних Свят зібрати дещо грошей на народні ціли, а саме на Карпатську Україну і Рідну Школу. Приярні на зборах рішили внаслідувати з каси відділу \$50. Крім того члени зложили від себе \$15.50. Разом \$65.50, які вилано через Обеднання з призначенням: \$50 на ранених і утішків з Карпатської України, а \$15.50 на Рідну Школу.

Зложили по \$1: А. Бруда, М. Максимок, К. Охраник, М. Зельська, А. Ментус, А. Демко, А. Пухальська, П. Гладка, М. Огніста, К. Савчин, М. Гіковська, О. Криль; по 50 ц.: С. Подольск, В. Ларсон, К. Гісовська, А. Бардуцук, М. Покладок; по 25 ц.: Ю. Воляська, А. Гринчук, М. Лесь, К. Мантузак.

Вікторія Ларсон, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

Коліда на Карпатську Україну.

Колідували односельчані села За-малка Риманівська: Т. Шмайлей, Ст. Шимон, В. Челах, В. Холяк, М. Німець, Т. Заваніч, М. Грешко, Т. Барна, Г. Пірен.

Зложили: От. Кішеї \$4; по \$2 В. Челах, П. Німець, Л. Балупанський; по \$1: В. Хомяк, Е. Приса-люк, М. Челах, Т. Тізьо, С. Фрич, А. Ситанік, Т. Заваніч, М. Кавочка, Т. Хомяк, І. Старанка, М. Грешко, Л. Кішеї, К. Барна, Ст. Шимон, Т. Шмайлей, Р. Славський, Д. Вархол, Т. Заванський, М. Барна, Т. Фрич, С. Кішеї, П. Липко, М. Кравецький, Г. Пірен, І. Фрич, А. Тинецький, Г. Яношак, П. Бубель, М. Мурашко, В. Чорний; по 50 ц.: М. Німець, Т. Барна, В. Маланяк, І. Підгорський, С. Челах, Т. Кобеля. Разом \$43, які вилано через Обеднання на при-значену цілю.

Степан Шимон.

УКРАЇНСЬКИЙ КУПЕЦЬ
(член від. 204. У. Н. С.)
— продає
Трофеї, Спортивне Приладдя,
Відзнаки, Пропорки, Емблеми,
Пришпильники і т. п.
Пишіть або телефонуйте:
MICKEY HAMALAK
373 FOURTH AVENUE
(Near 26th St.)
NEW YORK, N. Y.
Telephone: MUrray Hill 5-7217-8

ЛІК НА ПІХУР І НІРКІ

(Diuretic)

Цю славну європейську природну медичину поручають головно тим, що не можуть удержати сечі, кого пече в піхури або болять у нирках. Ціна \$1.75. Шліть замовлення до:

Mrs. GRETA LESKOVAR,
507 E. 73rd St., New York, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недуги чоло-віків і жінок — Шкіра й кров.
Аналіз крові для подружжого спі-доцтва.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.
Gramercy 7-7697

Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор для обслугову-
вання Х. Флюороскоп.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР,
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до
12. Вечір від 6 до 8, а в неділя
рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжнців, як далеко поза
Ньюарком. Вразі потреби теле-
фонуйте до нас. Обслуга шира
і чиста. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ELsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Удєртейкер
заряджує погребамі по ціні так
низькій, як \$150. Обслуга
найкраща.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Digested funerals as low as \$150.
Telephone: Gramercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В БРОНКС, БРООКЛІН, NEW
YORK І ОКОЛИЦІ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. MAjor 8-6877

ПОСАДНИК, ЩО ПРОКОВТУЄ
РИБИ.

У бєльгійському містєчку
Крамон є дивний звичай, що
новозибраний посадник му-
сить випити кєлий води з жи-
вими рибамі. Цей звичай, що
його зберігали від століть,
походить з того часу, коли
громадяни Крамон підчас об-
логи мусіли пити воду з риб-
ного ставу. Так посадників
пригадують його обовязок за-
собити місто у свіжу воду.

З нудною повільністю про-бивались Тарзан і Геркуф по-під воду в напрямку кімнати, в якій очікувала смерті Гелєна. Здавалось, що вони ніколи крізь ту воду не дібуться до ціли. Вони подобали на фільму, що поволі крутиться. Крок за кроком, крок за кроком. Не можна ні підбїгти, ні скопити вперед, чи на бїк. Все поволі, немов у тяжкому сні.

Тарзан дивився довкруги і обсервував все, що перейшло попри нього. В тому озері жи-ли велетенські риби, які на-віть мали кровожадний ви-гляд. Ану, що сталося, якби вони заатакували їх, думає собі Тарзан. Він мвїв боротись з лісовими звірами, а також з крокоділями. Але тих риб, та-це й у тім отяжілім одно-строю, він не був би в силі поборювати.

А Гелєна в німїї резигнації очікувала смерті. Коли вона завважила, що вода, яка на-пливала до кімнати струмоч-ком, нікуди не відходила, тільки чимраз більше зроста-ла, вона знала, що її чекає. Та-що було робити? Довкруги були стїни, а отвір у верху та-кож закритий. Поверху пли-ла вода. Вода підступала все вище і вище. Скоро вона до-береться до голови.

Гелєна в тім розпучливім положєнні завважила драби-ну, що вєла до закритої стєлі. Вона бачила, що на довго це не допоможе, бо вода дістане її і там. Та всєтаки вона почала вспинатись по драбині все ви-ще і вище, аж доки не трону-ла головою стєлі. „А тепєр да-лі нема де!“, подумала вона. Ось тут, в тій позиції мала невмоліма смерть зложити на нїй смертний поцілунок.